

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ČAKOVICE

Michal Mráz

České vysoké učení technické v Praze, Diplomová práce, LS 2018

Michal Mráz

Základní škola Čakovice

Atelier Ing. arch. Borise Redčenkova & Ing. Arch. Vítězslava Dandy
České vysoké učení technické v Praze
Fakulta architektury

Diplomová práce

Thákurova 9
166 34 Praha 6 - Dejvice

Abstrakt

Cílem této práce je návrh nové základní školy na vybrané parcele. Práce je rozdělena na dvě hlavní části. V první části práce jsou zkoumány aspekty základní školy v obecné rovině. Je porovnávána minulá, současná a možná budoucí podoba základního školství. Jedna kapitola je věnována tzv. alternativnímu školství v nejširším smyslu, jako zdroji možné inspirace pro školství standardní, organizované státem. Na vybraných příkladech již existujících nebo navržených škol jsou porovnávány typologické přístupy a organizační schémata škol. Jako zdroj informací slouží, kromě tištěné literatury, v rámci této práce provedená interview s osobami podílejícími se různým způsobem na základním školství a návštěva existujících škol. První část slouží jako podklad pro stanovení teze diplomové práce a nalezení parcely pro novou základní školu v obci Čakovice v blízkosti Prahy.

Ve druhé části jsou stanoveny principy nové základní školy a stavební program. Na základě konzultace s představiteli obce a existující základní školy je rozhodnuto navrhnout novou školu jako rozšíření existujících budov a vytvoření tzv. kampusu základních škol o celkové kapacitě přibližně 1500 žáků. Tato část dokumentuje samotný návrh.

První část byla zpracována v rámci jednosemestrálního předdiplomního semináře a byla průběžně doplňovaná a opravovaná v rámci diplomního projektu.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE
FAKULTA ARCHITEKTURY

AUTOR, DIPLOMANT: Michal Mráz
AR 2017/2018, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) ZÁKLADNÍ ŠKOLA ČAKOVICE

(AJ) ELEMENTARY SCHOOL ČAKOVICE

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce:	Ing. arch. Boris Redčenkov	Ústav:
Oponent práce:	Matěj Draslar	
Klíčová slova (česká):	základní škola, Čakovice, rozšíření, přístavba	
Anotace (česká):	<p>Základní škola je jedním ze stavebních kamenů našeho vzdělávacího systému. Je to instituce, na kterou rodič přenáší část zodpovědnosti za výchovu svého dítěte. Prostřednictvím školy společnost zásadním způsobem kultivuje samu sebe.</p> <p>Tato práce se ptá po smyslu a podobě základní školy v roce 2018; snaží se zorientovat v současných tendencích ve vzdělávání v České Republice a v zahraničí a v tzv. alternativním školství, jež reprezentuje určitý nesouhlas části společnosti s kvalitou nebo formou výuky na běžných školách. Cílem práce je vybrat vhodnou parcelu a navrhnout novou školní stavbu na základě těchto poznatků.</p>	
Anotace (anglická):	<p>A Elementary school is a fundamental part of our educational system. It is a institution which partly takes responsibility for a children upbringing. It cultivates society. This work asks for the purpose and form of the elementary school in the year 2018. It explores tendencies in Czech Republic and abroad and explores a so called alternative ways of teaching. The aim of this work is to find a suitable site for the new elementary school and design it.</p>	

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 24. května 2018

podpis autora-diplomanta

Tento dokument je nedílnou a povinnou součástí diplomové práce / portfolia a CD.

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury
2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Michal Mráz

datum narození: 21. 3. 1991

akademický rok / semestr: 2017/2018 LS
obor: Architektura a urbanismus
ústav: Ústav nauky o budovách 15118
vedoucí diplomové práce: Ing. arch. Boris Redčenkov

téma diplomové práce: Základní škola
viz přihláška na DP

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Cílem diplomové práce je návrh rozšíření základní školy v Praze – Čakovicích, který reaguje na reálnou potřebu ze strany obce, která uvažuje o vytvoření tzv. kampusu základních škol. Pozemek pro školu se nachází v urbánním bloku mezi ulicemi Otavská, Jizerská, Vážská, náměstím Jiřího Berana, ulicí Cukrovarská a nám. 25. března. Na pozemku se nachází několik přizemních objektů, které jsou určeny k demolici. Součástí řešení bude zohlednění širších urbanistických souvislostí – především obcí zamýšlené pěší propojení Sadů Husitské revoluce a náměstí Jiřího Berana, které by mělo vést přes pozemky školy.

2/

Pro A/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program
Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

Stanovení přesného stavebního programu je součástí diplomové práce.

Součástí stavebního programu bude:

- třídy pro cca 430-450 žáků (oba stupně ZŠ)
- tělocvična
- malá cvičebna
- zázemí tělocvičny
- administrativní část
- rozšíření stávající jídelny
- rozšíření stávajících šaten
- rozšíření šaten gymnázia
- kabinety pro učitele, hygienické zázemí pro žáky a učitele
- venkovní prostory školy
- venkovní prostory pro veřejnost
- vstupní prostory (hala apod.)
- společenské prostory pro školu a pro obec (potřeba vyplyne z úvah v průběhu práce)
- parkovací místa

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování

- autorská zpráva
- schéma konceptu návrhu
- celková situace M 1:200 – 1:1000
- půdorysy všech podlaží M 1:100 – 1: 250
- typické řezy M 1:100 – 1: 250
- vybrané pohledy M 1:100 – 1:500
- vizualizace

Lze upravit po dohodě s vedoucím DP.

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- fyzický model
- portfolio
- CD

Datum a podpis studenta

26.2.2018 *Michal Mráz*

Datum a podpis vedoucího DP

26.2.2018 *Boris Redčenkov*

Datum a podpis děkana FA ČVUT

26.2.2018 *Yvona*

registrováno studijním oddělením dne

26.2.2018 *LO*

Obsah

Úvod

17	A_TEORETICKÁ ČÁST
19	Pojetí základní školy a její role Stručný historický exkurz Systém vzdělávání v ČR Psychologický vývoj dítěte Názory na základní školství v ČR Alternativy standardního školství Současný diskurs - principy školy v 21. století, tendence, témata
51	Škola, prostor, místo Graubünden a okolí - škola jako základní stavební kámen obce Ticino - školy 60. a 70. let Škola jako prostorová struktura Současná tvorba v České Republice
73	Teze Opakující se témata Teze diplomové práce
77	B_NÁVRH
79	Místo Prstenec kolem Prahy Kampus Čakovice
87	Dokumentace návrhu Stavební program Témata návrhu
119	C_ZÁVĚR Seznam vyobrazení Bibliografie

Úvod

Základní škola je jedním z nejdůležitějších stavebních kamenů našeho vzdělávacího systému. Je to instituce, na kterou rodič přenáší část zodpovědnosti za výchovu svého dítěte. Tím, že základní škola na dítě působí v jeho mladém formativním věku významně ovlivňuje jeho pohled na svět a její role v celém vzdělávacím systému je tak nezastupitelná. Prostřednictvím školy společnost zásadním způsobem kultivuje samu sebe. Škola má nejen vzdělávací, ale i socializační funkci - na základní škole se setkávají děti z různých částí společnosti a tím přispívá k pochopení druhých. Je také občanskou stavbou, která může důležitým způsobem ovlivňovat místní společenství.

Tato práce se nejdříve ptá po smyslu a podobě základní školy v roce 2018; snaží se zorientovat v současných tendencích ve vzdělávání v České Republice a v zahraničí a v tzv. alternativním školství, jež reprezentuje určitý nesouhlas části společnosti s kvalitou nebo formou výuky na běžných školách. Cílem práce je vybrat vhodnou parcelu a navrhnout novou školní stavbu na základě těchto poznatků.

A
TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

STRUČNÝ HISTORICKÝ EXKURZ

Přehled

Podoba školy, tak jak ji známe dnes, se formovala ještě před tzv. tereziánskými reformami 18. století. Většina obyvatel byla negramotná, soukromá výchova byla přístupná pouze vyšší společenské vrstvě. Existovaly školy klášterní a latinské. První školy vznikaly kolem některých farností, ale v menších obcích jen výjimečně. Některé obce měly tzv. vandrovní školu - výuka probíhala v zimě, ale neměla dobrou úroveň. (Radio Praha)

Mistr Jan Hus - přelom 14. a 15. století

"V českých zemích v době, ve které žil, došlo k mnohým politickým, ale i náboženským změnám, které se promítly i do reformy ve školství." (Fasnerová, 2009) Podílel se na výuce na Karlově univerzitě a byl kazatelem. (Fasnerová, 2009) "Pod náboženským vlivem Husova učení je skrytý hluboký sociálně revoluční obsah. Hus se s kritikou obrací proti světské moci církve, ale i proti celému feudálnímu systému. Rozebírá zásady křesťanské výchovy dívek. Vyjadřuje se a píše spisovným jazykem a zavádí diakritický pravopis." (Fasnerová, 2009) V jeho době došlo k rušení klášterních škol a vývoj školství se zpomalil. Naopak ale husité plánovali umožnit vzdělávat se široké společnosti včetně žen. Po rekatolizaci český jazyk upadal a přichází široká negramotnost (latina jako obřadní jazyk). (Fasnerová, 2009)

Jan Amos Komenský

Významně ovlivnil podobu školy u nás i v zahraničí. Ve Velké didaktice navrhl systém školství založený na homogenních třídách, školním roku a prázdninách, školním týdnem, vyučovacích hodinách. Důležitou je znalost cizích jazyků. Dítě má být motivované, učení propojené se životem, učit se na základě zkoumání skutečnosti, vlastní závěry dítěte. (Fasnerová, 2009) "Chtěl hlavně vzbuzovat a udržovat zájem dětí o učení, které pro ně má být hrou." (Fasnerová, 2009)

Reformy Marie Terezie - 18. století

V její době procházela reformami celá monarchie (berní, správní, soudní, hospodářská, finanční, sociální, vojenská, školní reforma). Byly zakládány tříleté triviální školy, čtyřletá hlavní a pětiletá gymnázia. Po úpadku školství po třicetileté válce bylo třeba vzdělanost zvednout a byla zavedena povinná školní docházka. Toto se dá považovat za historicky první zásah státu do vzdělávání u nás. Církev měla pořád významnou roli. Učilo se německy. (Fasnerová, 2009)

Vlastenectví - 2. polovina 19. století

Obrana před germanizací. Přijat zákon o jazykové rovnoprávnosti. Výuka měla být všestranná a postihující celou společnost. Omezil se vliv církve na vzdělávání - dohled měl nyní jen stát. Ustanovena povinná školní docházka na osm let. Co se bude učit určovalo ministerstvo. Obecné osmitřídky na vesnicích, měšťanské tříletky jako pokračování po pátém roce. Zákaz tělesného trestu. (Fasnerová, 2009)

Obr. 1: Třída z doby Rakousko-Uherské monarchie

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

Reformy počátku 20. století

Snižování počtu žáků ve třídách. Vznik reformních škol (cílem aktivní žáci, méně autoritářský přístup, odmítnutí orientace na velké množství poznatků, respekt k osobnosti dítěte, proti šablonovitému přístupu). (Fasnerová, 2009)

2. Světová válka

Germanizace, více tělesné výchovy, rozbíjení demokratičnosti školy. Do r. 1948 byl v Českých zemích vývoj jako v západních zemích - navázání na reformní školy. Po r. 1948 - jednotná škola, zkrácena školní docházka, orientace na odborné a učňovské školy, ideologické působení. Výchovná funkce školy byla přebyta ideologičností a záměrným přehlcním učivem. (Fasnerová, 2009) "Po stránce vědomostní se žáci dostali na přední místa ve světě, ale z hlediska mravní a sociální přípravy velmi klesal jejich potenciál a schopnost dialogu." (Fasnerová, 2009)

Reformy 21. století v Evropě

Reakce na nové skutečnosti - globalizace, zaostávání evropského hospodářství, ekologické problémy. Účelem je vzdělávat všechny členy společnosti. Neexistuje společný evropský vzdělávací systém, ale národní systémy mají společné znaky. Cílem vzdělávání má být především - získání základních poznatků a dovedností, získat vědění a porozumění pro kreativitu, schopnost aktivní volby hodnot. (Fasnerová, 2009)

Přední evropský pedagogický expert Per Dalin (Dalin, 1997) formuloval deset požadavků na vizi vzdělávání, které obsahují:

- život v harmonii s přírodou,
- život v demokratické společnosti,
- partnerství v sociálních vztazích,
- hospodářství pro mírové účely,
- citlivost pro chudé tohoto světa,
- život v multikulturní společnosti,
- porozumění organizaci práce v budoucnu,
- osvojování nových technologií,
- péče o zdravý životní styl,
- podpora kreativity namísto unifikace. (Fasnerová, 2009)

Lisabonská strategie

"Evropskou unií je od roku 2000 realizován program reformy pod názvem „Lisabonská strategie“, který má do roku 2010 udělat z Evropy ekonomicky výkonnou a konkurenceschopnou oblast." (Fasnerová, 2009)

Škola pro 21. století

Cílem by měla být humanizace, demokratizace a liberalizace. Pedagogika by měla být zaměřena na dítě. Zapojení pedagogů, dítěte i rodičů. Hodnocení by mělo být postaveno na porovnání předchozích výsledků žáka se současnými. Mělo by se rozvíjet umění pracovat ve skupině, měla by probíhat plnohodnotná komunikace. (Fasnerová, 2009)

Obr. 2: Třída z doby první republiky

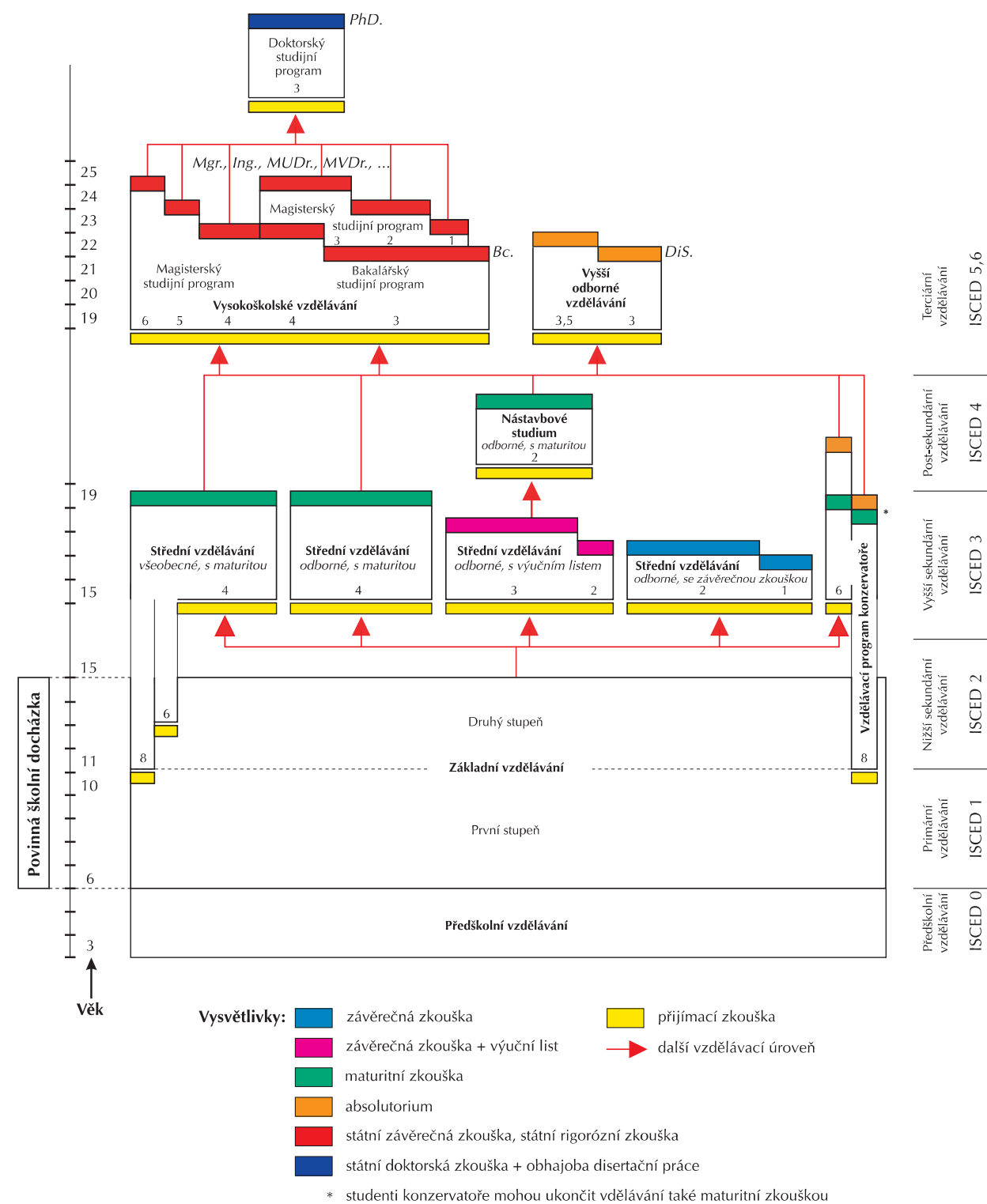
A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Vzdělávací systém České Republiky je založen na třech typech škol - základní školy, střední školy a univerzity. Základní školní docházka je devítiletá. Základní škola se dělí na první a druhý stupeň, které jsou v souladu s mezinárodní standardní klasifikací dle UNESCO - ISCED 1 a ISCED 2. Druhý stupeň lze absolvovat na víceletém gymnáziu nebo na konzervatoři. (Národní ústav odborného vzdělávání)

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

PSYCHOLOGICKÝ VÝVOJ DÍTĚTE

Faktory ovlivňující psychický vývoj jedince

Vývoj jedince je ovlivňován dvěma základními faktory - dědičností a vlivem prostředí. Evolučně vytvořený genetický program člověka je soubor předpokladů, které se mohou nebo nemusí uplatnit v průběhu života. Vytvářejí pouze dispozici k určité vlastnosti. Vliv prostředí je reprezentován normami a etickými hodnotami doby, které jsou jedinci zprostředkovány větší sociální skupinou - etnikum, společenská vrstva. Působení prostřednictvím rodiny, institucí, médií apod. [Studium psychologie]

Předškolní věk - 4-6(7) let

Věk v závislosti na době nástupu do školy má několik charakteristik.

Zvýšený egocentrismus - dítě je schopné nevyhovující realitu doplnit, pozměnit; vnímá svět podle svých měřítek; věří, že svět má vlastní vůli - oplácí ránu stolu, o který se uhodilo.

Mluvení si pro sebe - mluvení nahlas, samo pro sebe - přemýšlení nahlas.

Intenzivní představivost - často není schopné rozlišit, co je skutečné a co je představa; přesvědčení o skutečnosti vlastní lži (vědomá lež je na tento věk složitá operace).

Pohlavní identita - ve čtyřech letech si již uvědomuje rozdíl mezi pohlavími a že tento znak je neměnný; má zájem o genitální oblast, zajímá se o rozdíly.

Kontakt s vrstevníky - dítě se postupně osamostatňuje, hájí svoje názory, tvoří si svou identitu.

Do školy by dítě mělo nastoupit fyzicky a psychicky zralé, má znát písmena a čísla a mělo by udržet pozornost a být citově stabilní. [Studium psychologie]

Vstup dítěte do školy - 6-7 let

Před vstupem do školy by dítě mělo být biologicky vyspělé - tzn. mít adekvátní vzrůst, věk a nebyť nadprůměrně nemocné. Mentálně vyspělé dítě je schopné se déle soustředit, realitu vnímá více racionálně, rozlišuje práci a hru, umí mluvit. Citově vyspělé dítě je citově stabilní, chápe odměnu a trest z čehož preferuje odměnu, je solidární. Sociálně vyspělému dítěti nedělá problém kontakt s dětmi, je schopné se začlenit do kolektivu a v něm spolupracovat. Při nástupu do školy jsou důležité adaptační mechanismy dítěte z důvodu velké změny - odloučení od rodiny, přijetí autority učitele, soustředění se na výuku. Dítě by mělo nastupovat do školy opravdu připravené. [Studium psychologie]

Mladší školní věk - 6-11 let

Tento věk je vymezen zahájením školní docházky a končí nástupem pubescence v 11-12 roku dítěte. V tomto věku dítě umí dobře spolupracovat a dělá to rádo (pomáhá), zdokonaluje se, poznává svět. Je více motivované, protože se srovnává s ostatními, soutěží, zaměřuje svojí pozornost. Škola se stává hlavní náplní, děti se do ní těší nebo netěší, mluví o ní, o tom, co tam zažily. Dítě v tomto věku věří věcem, které slyší (je naivní), až časem se stává kritické. Do deseti let

věku dítě upřednostňuje autority (učitel, rodiče); později často své kamarády (již nežaluje, je solidární). Psychicky je toto období relativně klidné. Dítě má potřebu začlenit se, připravuje se na budoucí intimní vztahy. Zlepšuje se paměť. [Studium psychologie]

Pubescence - 11/13 let - 14/15 let

Průběh a intenzita tohoto období je rozdílná pro každého. V tomto období se vytrácí přívlastek "dítě" a pomalu si začíná přisvojovat přívlastek "dospělý". Dochází k hormonálním změnám a výraznému růstu; tzv. období neohrabanosti. Emoční labilita, negace okolí, vztahovačnost, kompenzace začleňováním do skupin. Vzdor vůči autoritě.

Vyvíjí se abstraktní a kritické myšlení, vědecké myšlení, pocit výjimečnosti, přebírání skupinové identity, první zamilovanost. [Studium psychologie]

NÁZORY NA PODOBU ZÁKLADNÍHO ŠKOLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Cílem této kapitoly je získat sadu názorů od lidí spjatých nějakým způsobem se školstvím - získat základní náhled na současný stav českého školství (jak to JE) a ptát se na jeho ideální stav (jak by to MOHLO/MĚLO BÝT). Informace jsou získávány v podobě rozhovoru, výtahy z přednášek, textů, rozhovorů ze záznamu nebo ze zpráv zpracovaných příslušnými státními orgány.

INTERVIEW

Jan Sýkora - ředitel základní školy Hučák v Hradci Králové

OK - Ondřej Králík

JS - Jan Sýkora

OK: Jaké je poslání základní školy obecně? Jaké je její postavení v rámci vzdělávacího systému?

JS: Toto je jasně vydefinované v školském zákonu, je zakázka státu jdoucí za vzdělávacím obsahem a v rámci Česka je to relativně jdoucí za informacemi. Pak následuje ještě druhá úroveň, a to je co já, jako zřizovatel vnímám, co je poslání školy. A pro mě je to, aby z naší školy odcházel člověk, který zná sám sebe a ví kam směřuje.

OK: Jak jste spokojen se současným stavem základního školství v ČR? V kterých oblastech je české školství nedostatečné a v kterých vyniká?

JS: Myslím, že ve českém školství je aktuálně veliký problém v tom, že nevzdělává do budoucna, ale vzdělává pro historii. Systémy vzdělávání a to, jak se stále obecné cíle, které jsou mimo chodem velmi dobře definované, transformují v rámci jednotlivých škol a mění v něco jiného způsobuje, že vzdělávání je 30 let za současností, takže děti, které za 20 let opustí školu, budou připraveni na dobu, která byla před 50ti lety a ne na budoucnost. Myslím, že je velký problém to, že školství vůbec nereaguje na potřeby současné doby a nedej bože na potřeby budoucí doby, ale reaguje na potřeby minulé doby. To je obecně největší problém v českém školství. Ten se dá poté rozebrat do dalších podoblastí, jako že pedagogové nejsou dostatečně kvalifikovaní, není o ně dobře pečováno, jsou podfinancovaní, rodiče a jejich zakázka není zkultivovaná, protože to není z medializované a nevědí co je potřeba atd.

OK: A myslíte že toto špatné nastavení přístupu pedagogů vzniká už v rámci vzdělávání na vysokých pedagogických školách, nebo spíše až poté v rámci praxe na jednotlivých školách?

JS: Jasně, že v rámci vzdělávání. Je to dáno rigiditou univerzit, která je v podstatě velice dobrá, protože jim dává nějakou míru svobody a nezávislosti, ale pokud se dostane do zaběhlých kolejí, tak je hrozně těžké se z toho dostat. To, že české pedagogické university jsou hodnocené podle vědecko-výzkumné aktivity, je zase odtrhává od toho, aby byly praktické, takže vzniká takový střet zájmů. Univerzity jsou rozhodně jeden z segmentů, který brzdí rozvoj škol. Těch brzd je ale hodně, další významnou je provázanost škol s lokální politikou. Kdy v podstatě starosta dané obce rozhoduje o tom, jestli na nějaké škole ředitel bude nebo nebude. Takže ten ředitel nemůže dělat dynamické a pokrokové věci, protože starosta chce být znovu zvolený, to znamená, že nemůže naštvat občany snahou o pokrokové vzdělávání a radši nahradí pokrokového ředitele nějakým standardním. Vlastně snaha starosty o znovuzvolení znamená zároveň snahu o zachování stávající situace bez jakéhokoliv pokrokového přístupu.

OK: Vidíte v tomto podobnou situaci i u samotných budov, v kterých školy sídlí, nebo které pro ně nově vznikají?

JS: Samozřejmě. Pedagogizace prostředí je velice důležitá, především ve chvíli, kdy tam lidi mají větší míru svobody. Ve chvíli, kdy vzdělávání děláme frontálně, tak design prostředí, které bylo historicky dobře navrhnuté a

nadesignované, je funkční, ale ve chvíli, kdy chceme dělat vzdělávání s jinou filozofií, tak se toto historizující prostředí a architektura stává nefunkčním a je potřeba, aby to prostředí vypadalo jinak. Tato potřeba zatím ve školství plošně není. To znamená, že to, co se staví nově, nebo co se rekonstruuje, odpovídá zase té historizující formě vzdělávání z první poloviny 20. století, ale ne roku 2017.

OK: Jaký je váš názor na tzv. alternativní školství? Je nutné ho označovat za alternativní? Bylo by vhodné některé prvky tzv. alternativních škol implementovat do standardního systému školství?

JS: Je nesmysl rozdělovat vzdělávání na alternativní a nealternativní, nebo to stavět do roviny soukromé a státní. Jde o to, že buď jsou inovativní školy, nebo nejsou. A inovativní školy by měli být všechny, protože vidíme, že se mění potřeby trhu, jsou nové výzkumy v neurochirurgii v neurologii, víme daleko víc o lidském mozku, víme víc o tom, jak funguje vzdělávání, jaká motivace funguje, jaká formativní a informativní zpětná vazba funguje a to vzdělávání by se mělo posouvat a s ním by se měly posouvat i požadavky na prostředí, kde se vzdělávání odehrává. Vzhledem k tomu, že současné školství z nějakého důvodu nijak nereaguje na to, co víme o dětech o lidské mozku atd., tak se nemění ani design toho prostředí.

OK: Vidíte tedy nějaký rozdíl v kvalitě vzdělávání v tom, jestli jsou školy soukromé nebo státní?

JS: Ne, mě přijde, že školy jsou buď dobré, nebo blbě a to, jestli je zřizuje církev, nebo soukromník, nebo jestli to je stát, je jedno. Jsou skvělé malotřídky na vesnicích, které jsou zřizované obcemi. Jsou skvělé soukromé školy, jsou skvělé církevní školy, a naopak jsou i blbě církevní školy, soukromé školy i státní. Myslím, že zřizovatel a statut školy je jedno. Důležité je, že všichni plníme zakázku děti připravit pro život a buď se to dělá dobře, nebo se to dělá blbě.

OK: Máte přehled o tom, jaké jsou současné trendy v základním školství v zahraničí? V čem se české a zahraniční základní školy liší?

JS: Obecně myslím, že v Evropě se v současné době potvrzuje, že vzdělávací soustavy, které jsou efektivní a dynamicky se rozvíjející dobře a přínosně pro daný stát, jsou založené na vysoké míře autonomie a svobody ve vztahu k řediteli školy a v míře spoluúčasti dětí na jejich vzdělávání. A pokud já beru ředitele, učitele a děti jako partnery, tak chci i aby oni spoluvytvářeli to prostředí, a aby se spoluúčastnili toho, jak to tam vypadá a aby to bylo jejich prostředí.

OK: Takže jejich přístup je méně direktivní a více autonomní?

JS: Je to více přivlastněné lidmi, kteří v tom prostředí žijí. Když sem například přijede Portugalec a vidí naši školu, která je skvělá, je od Gočára, a přijde tam, tak mi řekne, že to vypadá jako vězení. Že je to dlouhá chodba a z ní vedoucí místnosti, a to je vše. Naopak, když přijdu do školy např. ve Švédsku nebo ve Finsku, částečně v některých školách třeba v Portugalsku, tak to je pro mě příjemné prostředí, kde chci být. Je to rozrušené prostředí, kde někde je malá knihovna, někde je malý koutek, kde se můžu zašít, je to připravené na to, že děti pracují v týmech, že se dělají nějaké dvojice, že mají svoje zašívárny, že tam jsou sdílené prostory, kde může pracovat třeba 20 lidí dohromady a jsou tam malé koutky, kde můžou pracovat ve dvojicích. Je vidět, že si to prostředí spoluvytváří, ale není to tak, že si nalepí nějaké papírky na okna, což se často děje v Čechách, ale je to tím, že si tam přitáhnou třeba starou tramvaj a udělají si z ní malé kukaně atd. A učitelé jim věří, že nebudou dělat něco, co se nemá dělat a děti to nedělají, protože ty lidi jim věří a protože ten prostor přijali za svůj, že to je prostor pro vzdělávání. Je to oboustranně se ovlivňující, to znamená, že důvěra přináší větší odpovědnost, a naopak nedůvěra

to, že ty lidi zklamávají.

OK: V jakých evropských státech je podle vás školství nejvíce inovativní?

JS: Pro mě je téměř každý stát něčím inspirativní, nějakými segmenty a věcmi, které jsou k nám přenositelné. Teď nevím, kdo to říkal, myslím že někdo na hradecké konferenci o vzdělávání, že kdybychom v České republice všechny stromy přetřeli na bílo, tak se nestaneme Finskem. Tím chci říct, že věci nejsou přímo přenositelné, ale dají se vybírat segmenty, které se dají přenést. Je to provázené s kulturou, s historickým vývojem té dané země, takže to nejde jen mechanicky a přenést.

OK: Jakou roli podle vás zastávají soukromé školy? Nahrazují něco, co zásadně chybí ve veřejných školách?

JS: Ne. Je to úplně stejné, fungují podle stejných regulí jako jakákoliv jiná škola. Myslím si, že v Čechách jejich vnik způsobuje neposouvající se běžné školství, obrovská poptávka rodičů a je to spíše z nouze cnost založit soukromou školu, než že by byly něčím odlišné. Je to saturování něčeho, co lidem chybí, a protože už zkusili změnit běžnou školu, vytvořit pobočku běžné školy a vlastně všechno tohle se ukázalo jako slepé uličky, tak jdou do toho šíleného projektu, založit si soukromou školu. To znamená, že poslední dobou vzniká zhruba 55 škol ročně a myslím si že 45 z nich by nevzniklo, kdyby jednotlivé spádové školy byly o 20 % lepší. V podstatě by stačil jenom malý posun státních škol, aby přestalo vznikat množství těch soukromých a nevznikala tato potřeba velkého množství nových škol uspokojující požadavky rodičů na trochu odlišný způsob vzdělávání.

OK: Měla by tím pádem být většina základních škol víceméně stejná – má se usilovat o široký společný základ? Nebo by se jednotlivé školy mohly profilovat?

JS: Já si myslím, že jakékoliv profilování je hrozná píčovina, s odpuštěním. To vytváří další sociální bubliny a rozděluje to společnost. Mě je daleko bližší, že škola má být tak dobrá, aby byla schopná pracovat s kýmkoliv. Jestli tam je dítě, kterého hrozně baví fotbal, tak škola musí být schopná mu vytvořit podmínky, aby se mohl rozvíjet ve fotbale. A jestli tam je někdo supr nadaný v angličtině, tak mu vytvoříme podmínky zase pro něho. Myslím, že to není chiméra, že to je možné. Je normální, že člověk, který bude úspěšný jako vědec, nebo jako filozof by zároveň měl být schopný komunikovat s fotbalistou a s člověkem s nějakým handicapem. A pokud my uděláme školy pouze pro fotbalisty, pro handicapované, pro filozofy atd. tak vytváříme zoologickou, kde není schopný komunikovat jeden s druhým. Problémy v České republice, jako xenofobie a tak, si myslím hodně vyvěrají právě z tohohle, že společnost se bojí té jinakosti, protože hodně jsme vyrostli v různých uzavřených systémech. Děti chodí do školy, která je zaměřená na angličtinu, odpoledne chodí do kroužku angličtiny, pak chodí na balet a vlastně nikdy nejsou s dětma, které jsou zase jiného zaměření.

OK: Jak by měla fungovat základní škola? (vyuka, mimoškolní aktivity, jiné formy vzdělání,...) Kdo všechno a jakým způsobem by se v ní měl vzdělávat?

JS: Podle mě budou vždy primární cílovou skupinou školy samozřejmě děti, které do ní chodí. Ale vzápětí mě z toho vyvěrá, že to je určitě i komunitní prostor, ať už pro geografickou nebo myšlenkovou komunitu, která by v tom prostředí měla nějakým způsobem rezonovat. Takže tam patří rodiče, učitelé atd. a i to určuje, jak by se měl vytvářet její prostor. I z pragmatického ekonomického hlediska nechci, aby škola fungovala pouze 10 měsíců v roce 5 dnů v týdnu a 8 hodin denně.

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

Pokud už bych měl postavit novou školu na zelené louce, tak já potřebuju, aby ten objekt žil 12 měsíců v roce a optimálně 12 hodin denně. Pro mě to je filozoficky ano, má to být vytvořený prostor pro vzdělávání a zároveň ekonomicky také ano, máto být prostor pro vzdělávání.

OK: Kdo je to učitel? Jaká je jeho pozice v kolektivu dětí?

JS: Myslím, že se to mění. Přece jenom na základní školy jsou děti 9 let a úloha učitele s v čase mění. Někdy je víc průvodce, někdy víc jako inspirátor, někdy víc jako parták, někdy je víc jako coach a je to nějaký vývoj. Každopádně by to měla být přirozená autorita pro děti. Člověk, který je inspirující, kterému mají děti chuť naslouchat, anebo mu někdy nemají chuť naslouchat, ale přirozeně vědí, že se na něho můžou obrátit a že mu můžou věřit. Vztah učitele a dětí je pro mě nadřazený před odborností. Vlastně, když je dobrý vztah, tak děti si v dnešní době už informace najdou kdekoliv. Učitel už není studnicí informací, ale je to parták a průvodce, který musí být pro děti uvěřitelný. V tu chvíli oni mají chuť se vzdělávat.

OK: Jaká je/by měla být role rodiče?

JS: Rodič by se měl zapojovat maximálně, ale zároveň by měl vědět, že jeho úlohou není vytvářet a nastavovat systém školy. Což v současné době, když školy vznikají jako rodičovské aktivity, se často stává, že rodiče se stávají didaktiky a vytvářejí didaktiku školy. Ale pokud škola má 100 dětí, tak to znamená, že má 200 rodičů a 200 didaktiků, který se nikdy na ničem neshodnou a pak není možné, aby to fungovalo. Takže škola musí být jasně schopná sdělovat rodičům jak učí, co učí a proč učí a potom vytvořit maximum prostoru, aby se do ní mohli rodiče zapojit, ale zároveň na nich nemůže stát. Nejlepší co rodiče můžou pro děti dělat je ukázat jim, že učít se je normální a že i rodiče se od dětí můžou něco naučit. Takže rodiče tu školu můžou taky používat jako místo, kde se i oni vzdělávají, jak od svých dětí, tak i v rámci jiných aktivit a vzdělávacích kurzů.

OK: Takže se vlastně z té dané školy stane svým způsobem i komunitní centrum?

JS: Mě přijde, že to ještě hodně vychází z globálních podmínek. Když to je na vesnici, kde chybí tělocvična a chybí tam větší prostor, tak to opravdu bude fungovat jako komunitní centrum komunity obce, ale když je vedle dobrý důchodák tak je blbost, aby škola saturovala jeho funkci na své půdě. Škola musí reagovat na svoje okolí. Analýza lokálního prostředí je jedna za součástí strategického plánu školy a ředitel tohle musí zanalyzovat. Kde je, jaké cílové skupiny mají smysl, jaké nemají, co on vlastně může dělat a co nemusí. Může to být velmi odlišné. Ředitel by měl být kompetentní manager, který si vše zanalyzuje a nastaví strategický plán školy.

OK: Jaká je podle Vás ideální velikost základní školy? Dá se to nějak určit?

JS: Nedá. Je to jedno. Jde spíš o vnitřní úroveň vztahů v té škole než o mechanická čísla. Dobrý ředitel dokáže udělat rodinou atmosféru i ve škole, která má 600 dětí. Organizační strukturou a determinací prostředí té školy je schopný vytvořit prostředí, které těm jednotlivým dětem vyhovuje. Například menší děti potřebují spíše rodinou atmosféru, naopak větší spíše otevřený studijní prostor, který je víc jejich, víc modulární. To mi přijde, že se dá udělat, jak v malotřídce na vesnici, tak i ve škole, kde je 800 dětí. Někde to je lehčí, někde těžší, ale nemyslím si, že to a priori vychází z velikosti školy.

OK: Jaká je optimální velikost třídy? Případně kolik dětí by mělo připadat na jednoho vyučujícího?

JS: To záleží na filozofii vzdělávání. Pokud to je tak, že chci děti mocensky ovládnout, což vzdělávací systémy

Marie Terezie, které přežili do současnosti, to takhle mají, tak je logické, že v 1. třídách můžu mít 30 dětí ve třídě, protože paní učitelka je bohyně a ovládne je, ale najednou u devátáků, kteří se vzpouzejí, jich tam potřebuju mít 20. Když ta filozofie je, že beru děti jako partnery a učím je se učit samostatně, tak spíš potřebuju mít na začátku menší kolektivy, aby tam bylo třeba do 20 dětí, protože aby se všichni navzájem vyslechly v komunitních kruzích je to daleko těžší na soustředění. Naopak, když děcka naučím se učit a oni převezmou odpovědnost za svoje vzdělávání, tak třeba v Holandsku se v hnusných malých třídách učí 30 dětí naprosto individualizovaně a učitel na ně má čas, protože ho vlastně většinu času ani nepotřebují. V mého pohledu je mi tohle samozřejmě bližší a je to pro mě srozumitelný, že já zkompetentňuji ty děti pro život, pro celoživotní vzdělávání. Tím pádem mi přijde, že je dobré začít od nějakých 15 lidí v první a druhé třídě, ale už třeba ve třetí jsou schopný být ve 20 třeba a například v sedmé třídě jsou 30členné kolektivy naprosto v pohodě, protože to, kde učitel něco vysvětluje najednou všem, jsou hrozně malé segmenty času a oni spíš jedou individualizovaně, takže ten tým 30 dětí se rozpadá na menší skupiny. Proto si myslím, že neexistuje ideální číslo bez toho, aby se vydefinovalo, co je cíl vzdělávání a jaká filozofie za tím vzdělávacím konceptem stojí.

OK: Jakou roli hrají prostory, ve kterých se výuka odehrává?

JS: Myslím, že hrozně velkou. Determinace prostředí je velmi silná. Když je prostředí špatně nadesignovaný, tak je hrozně rušivé a nepříjemné a když dobře, tak hrozně pomáhá učiteli. Například: kde jsou pomůcky, jestli jsou přehledně srovnané, jestli tam jsou otevřené police, ke kterým mají děti přístup, atd. Prostor musí umožňovat to, aby si ho děti dokázali přivlastnit a když to pro ně smysluplně a srozumitelně dokážou, tak to o 50 % ulehčí vzdělávání. Jde i o další věci, kterým já tak úplně nerozumím, jako hlukové opatření v rámci odlišení prostorů, kde to je na skupinovou práci, a kde pro individualizovanou. To jsou věci, které pro mě můžou být dost skryté. Další jsou systémy augmentativní komunikace a piktoqramy, to znamená, že i prvňák ví, že tady do téhle krabice se dávají tužky atd. To prostředí je pak pro něho jednoduše uchopitelné, nemusí se chodit někoho ptát a může tam fungovat samostatně. Může se tak mnohem líp soustředit na to samotné vzdělávání a neřešit složitost a nepřehlednost prostředí.

OK: Kdo má největší vliv na podobu vzdělávání? Určuje ho spíše právní prostředí a právní normy, nebo je to spíše záležitost jednotlivých škol a jejich ředitelů, potažmo učitelů?

JS: Myslím, že v České Republice je svoboda vzdělávání obrovská a ten primární člověk, který to ovlivňuje je ředitel. Možnost diverzifikace a různorodosti ve vzdělávání v České republice je v tuhle chvíli velká a poskytuje obrovskou míru svobody. Myslím si, že jednu z nejvyšších v Evropě. Jde o to, že my tu míru svobody neumíme využít.

OK: Takže podmínky pro inovativní způsoby vzdělávání jsou nastavené dobře?

JS: Jo, ale z nějakého důvodu nejsou využíváné těm samotnými školami.

OK: Takže to je na nás potom?

JS: No jasně, je. A samozřejmě víme i proč to není využíváné. Jak už jsem o tom mluvil, je to způsobené tou vysokou mírou provázanosti s lokální politikou, míra rigidity atd...

OK: Jak vlastně funguje výběr ředitelů pro jednotlivé státní školy?

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

JS: Obec je zřizovatel těch jednotlivých škol, to znamená, že jako zřizovatel vypisuje výběrové řízení na post ředitele. A potom v té komisi sedí právě někdo z obce plus další tři lidi, ale samozřejmě obec je dominantní v rámci té volby. Ale zároveň ještě stát udává podmínky, kdo se může stát ředitelem. Tam je další velký rozpor, protože ředitel to, co dělá, je z 90 % manažerská činnost a dejme tomu z 10 % pedagogická, ale ten, kdo se tam vybírá, jsou pedagogové, kteří pak dělají manažerskou činnost, v které nejsou vůbec vzdělaní. To, že je někdo dobrý tělocvikář a ruštinář neznamena, že bude dobrý ředitel. To je vlastně další věc, proč se školství neposouvá, ty lidi na postech ředitelů nejsou manažeři.

Lukáš Jirousek - učitel, působení v ČR, waldorfská škola v UK, Dánsko, Island, Norsko
(kráceno autorem)

MM - Michal Mráz
LJ - Lukáš Jirousek

MM: Co je to základní škola? Co je jejím posláním? K čemu slouží?

LJ: Pojem základní škola se dá pochopit z několika hledisek. Je to místo, kde lze v žácích objevit jejich vlastní zájmy a potenciál - škola by tak k nim měla přistupovat individuálně a tyto zájmy nejen prohlubovat, ale také podporovat. Základní škola je velmi důležitá pro celý zbytek našeho edukačního života, jelikož může motivovat, stejně jako demotivovat. Její úloha je stěžejní i proto, že se jedná o první instituci (místo), kde se žáci učí určitému pravidelnému rytmu a je tedy nesmírně důležité, aby škola byla místem, kam chodí rádi, a kde se cítí dobře.

MM: Jak jste spokojen se současným stavem základního školství v ČR? Vynikají české školy v něčem? Dá se na něčem stavět? Kde naopak zaostává?

LJ: K současnému českému školství jsem velmi kritický. Již za doby svého studia na VŠ jsem po dobu 4 let vyučoval na jedné základní škole, nicméně jsem pak na několik let odjel do zahraničí a nemohu tak posoudit, zda se situace změnila, či nikoliv. Na základě informací od dřívějších kolegů ale bohužel k výrazným změnám za dobu, co jsem v zahraničí, nedošlo. Myslím, že je důležité nelpět na tom, co fungovalo před 50 lety, ale měly by se hledat cesty, jak učinit vzdělávání zajímavější. Jednou z věcí, kterou kritizují jsou roční studijní plány, kdy má učitel na určitou problematiku vyhrazen počet vyučovacích jednotek - není možné odhadnout, jak konkrétní třída danou problematiku zvládne. Samozřejmě všeho s rozumem, ale pokud cítím, že potřebujeme ještě hodinu nebo dvě pro úplné pochopení látky, měl by učitel mít možnost přidat (nebo i ubrat) vyučovací hodinu - je to vždy individuální. Také se domnívám, že předměty se mohou vyučovat propojeně, ne striktně oddělené na biologii a chemii.

Myslím, že ČR (spolu s Francií) jednoznačně zaostává ve výuce jazyků. Klademe ohromný důraz na gramatiku, která nikoho ve 4 třídě nebaví. Jazyk by se měl vyučovat tak, aby žáci mluvili a měli z toho radost. Vynikáme, myslím, naopak ve znalosti vlastního jazyka.

MM: Je nějaký rozdíl mezi tím, jak jste byl na svojí profesi připravován a tím, jaká je její skutečná realita?

LJ: Jsem vystudovaný pedagog a největší praxí pro mne byla výuka na ZŠ. Didaktiku jsme bohužel začali mít až ve čtvrtém ročníku, což je myslím pozdě; navíc jsme si nemohli vyzkoušet nic nového. Kdybych mohl hodinu dělat podle sebe, v několika věcech by se změnila.

MM: Jaký je váš názor na tzv. alternativní školství?

LJ: V roce 2012 jsem měl možnost asistovat na Waldorfské škole South Devon Steiner School. Alternativní školní systémy jsem do té doby znal pouze z pouček při studiu na VŠ. Musím říci, že přes počáteční skepsi jsem nacházel zajímavé metody výuky. Velmi se mi líbilo propojení teorie s praxí - pro mě naporstho zásadní věc. Dále se mi líbilo, že se k žákům se přistupovalo individuálně a nikdy výuka neprobíhala jen ve stylu "je to tak a tak a teď po mě opakujte". Můj

INTERVIEW

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

anglický kolega dokázal pokládat skvělé otázky a žáci si na vše postupem času přišli sami. Podporovala se v nich tvořivost a individualita. Žáci byli nadaní na umění. Skvělé byly jejich 2týdenní field trips, kdy jsme s žáky 8. třídy projeli celou VB. Téma byla půmyslová revoluce – navštívili jsme uhelný důl ve Walesu, sklárnu v severní Anglii atd. Také se mi líbí jejich výměnné jednosemestrální nebo 6týdenní pobyty v německých či francouzských školách. Na druhou stranu žáci měli velký problém s matematikou a angličtinou, ačkoli se jednalo o jejich rodný jazyk. Druhý problém byl, že k tomuto způsobu vzdělávání přistupovali nekriticky. Jako hlavní nevýhodu tohoto školství považuji problém přechodu na střední školu běžného typu – pro některé to byl obrovský šok – nedozárali srovnat s direktivní kritikou.

MM: Máte přehled o tom, jak jsou alternativní školy v ČR rozšířené?

LJ: Pocházím z malého města nedaleko Hradce Králové a vím, že od 2016 se na ZŠ Hučák nachází škola – jenž vyučuje v souladu s Jenským plánem.

MM: Máte přehled o tom, jaké jsou současné trendy v základním školství v ČR a v zahraničí?

LJ: Ano mám. Liší se v individuálním přístupu k žákům. Další znatelný rozdíl je v tom, že se střídají individuální práce s úkoly skupinovými a to i v poměru 50:50, čímž se prohlubuje dovednost kooperovat s ostatními. Např. v severském školství, kde jsem měl možnost chvíli působit (Island, Dánsko, Norsko), mají velmi často školu koncipovanou tak, že se v ní nacházejí jak třídy uzavřené, tak open space. U nás je open space area považováno za jakýsi předstupeň alternativního – nicméně v zahraničí se leckde jedná o standard. Opět zde zmíním praktičnost – vše co se probírá ve fyzice a chemii si žáci vyzkouší. V zahraničních institucích také probíhá kooperace s rodiči na úplně jiné úrovni než u nás. Každý rok si rodiče každé třídy hromadně zvolí dva zástupce ze svých řad, kteří budou přímým prostředníkem mezi školou a ostatními rodiči v případě, že dojde ke školním výletům nebo v případě, že učitel toho má hodně a potřebuje pomoc (Norsko). Takový přístup je zde považován za zcela normální a nikdo s tím nikdy neměl problém. Škoda, že o tom se nám na většině škol v ČR může zdát.

MM: Měla by většina základních škol být víceméně stejná – tzn. má se usilovat o široký společný základ? Nebo by se jednotlivé školy mohly „profilovat“?

LJ: Ano školy by se mohly profilovat – reálnější je to asi ve větších městech, kde je škol několik a rodiče tak mají alespoň volbu rozhodnout se v začátcích do jakého typu školy své dítě zařadí.

MM: Jak by měla fungovat základní škola?

LJ: Bojoval bych za větší zapojení rodičů při výuce – např. můj kolega z Belgie každý rok na úvodní schůzce nabídne rodičům (nebo prarodičům – jedná se totiž vždy o první a druhý ročník), možnost konání workshopu pro celou třídu. Vždy má za rok kolem 10-15 workshopů. Například nedávno jedna z maminek vyučovala kaligrafii.

MM: Jaká je/by měla být role rodiče?

LJ: Spolupracující, ne jen kritizující. Rodiče by se měli celého procesu účastnit mnohem více než jak je tomu doposud.

MM: Jaká je ideální velikost základní školy?

LJ: Záleží na počtu žáků – důležité je, aby měla i venkovní prostor a žáci tak nebyli exkludováni v uzavřené místnosti celý den.

MM: Jakou roli hrají prostory, ve kterých se výuka odehrává? Jak důležitá je architektura školy? Pokud je dobrý učitel, dá se učit tzv. všude? Jaká je vaše osobní zkušenost s prostory, ve kterých se výuka odehrává?

LJ: Ano, velmi důležitá a to i pro učitele. Pokud učitel vyučuje v zařazení, které je mu příjemné, tak to má velký dopad. Mně se zamlouvá kombinace uzavřených tříd s open space v poměru, který bude pro školu nejpříjemnější. Možná by mohla být i venkovní zahrada nebo terasa přizpůsobená pro výuku, aby se měli žáci kam sednout, lehnout, položit sešit atd. Nezapomenout na prostor pro hry a pohybovou aktivitu. Např. ve Francii a Belgii nemají ve školách trávu a všude je zámková dlažba – to se třeba mě osobně nikdy nelíbilo.

ALTERNATIVY STANDARDNÍHO ŠKOLSTVÍ

Proces, který v západních zemích probíhal již v minulém století, se v určitých obrysech začíná uskutečňovat i v České Republice. Z nespokojenosti se standardním veřejným školstvím jsou zakládány školy soukromé, školy založené rodiči nebo spolky apod. Tyto školy běžně dostávají povolení. (Rýdl, 2015)

Typickými prvky jsou: slovní hodnocení namísto známkování, odmítnutí rigidního dělení látky na předměty, důraz na individuální vývoj dítěte, narušení struktury tříd a sdružování v heterogenních skupinách, jiné časové vyučovací úseky (kurzy, epochy apod.), netrvání na neustálém sezení v lavici, upouštění od drilu, větší důraz na emoce a společenství, důležitá role rodičů. (Rýdl, 2015)

Z podstaty věci je výsledek tzv. alternativního školství jiný, než výsledek standardního školství. Lze diskutovat o tom, zda ho lze považovat pouze za *jiný* nebo má zásadní nedostatky.

Současná pozitivní i negativní kritika těchto škol se týká především témat složitosti přestupu na běžný typ školy (vyrovnávání se s cizí autoritou, přizpůsobení se drilu a zkouškám a standardizovaným přijímacích zkouškám v pozdějších fázích studia); vytváření permanentní pedagogické atmosféry (intenzivní kontakt s rodiči, permanentní sledování dítěte učitelem - dítě nemá možnost se "skrýt"); kritika toho, že hranice času a prostoru nejsou dány reálnou potřebou, ale spíše z ohleduplnosti k dětem. (Rýdl, 2015)

Lze se ptát, zda alternativní školství není nezodpovědný experiment, nicméně dlouhá zahraniční tradice ale i více než dvacetileté zkušenosti českých škol ukazují, že tito lidé nepocítují zásadní nevýhody oproti absolventům běžných škol. Podle některých absolventů je zásadní rozdíl v tom, že tradiční škola připravuje na život, *kteřý přijde*, kdežto alternativní *již je reálným životem*, proto děti baví. Někteří z absolventů sice uvádějí, že zaostávají v jazycích nebo tzv. tvrdých znalostech, ale na druhou stranu většinou mají velmi pozitivní vztah ke vzdělávání se obecně a po celý život a jsou zvyklí se sami zodpovědně rozhodovat. (Feřtek, 2015)

Problém s malou faktickou znalostí je problémem konkrétních škol. Např. v Německu školy prošly delším vývojem a tento problém se daří řešit. (Škola života, 2015)

Na besedě absolventů alternativních škol v divadle Kampa bývalí i současní studenti nejčastěji vyzdvihují vedení k vlastní zodpovědnosti, méně soutěživé a stresové prostředí, předávání vědomostí ve formě zážitků - prožívání učení a tím lepší zapamatování, spojení s emocemi, slovní hodnocení. Jako negativum je někdy uváděno občasné vnímání alternativní školy jako vyrůstání v sociální bublině (sami i z venčí), málo faktických znalostí (zeměpisných, dějinných apod.), přílišná volnost (někteří několikrát změnili vysokou školu, protože neuměli učinit rozhodnutí a tudíž studují dlouho), zvyklost na vysoké standardy (problém je to např. později v zaměstnání). Z těchto výpovědí je zřejmé, že i přes zmíněná negativa nemají absolventi problém absolvovat vysokou školu a uplatnit se v zaměstnání. Mnozí z nich uvádějí, že svoje znalosti a schopnosti nabyli z největší části na základní škole (té alternativní) a pozdější vysokoškolské vzdělání jim nepřineslo tak výrazné zlepšení, jak by očekávali (např. studenti pedagogiky). (Škola života, 2015)

Mezi nejběžnější patří škola Montessoriovská, Waldorfská, Daltonská, Jenská, zdravá škola, lesní/přírodní škola nebo domácí vzdělávání.

PEDAGOGIKA JENSKÉHO PLÁNU

Školy vyučující plně nebo alespoň částečně podle Jenského plánu jsou dnes rozšířené především v Holandsku, dále v Německu a Belgii. V České Republice existují dvě školy - Hučák v Hradci Králové a Kairos v Dobřichovicích na Praze-západ. (Jenské školy) Jsou nicméně roztroušené téměř všude v Evropě, vyjma bývalého východního bloku. (Rýdl, 1993)

"Jenské školství je syntézou různých linií mezinárodního reformně pedagogického hnutí 20. let 20. století." (Rýdl, 1993) Tato pedagogika je založena na přístupu formulovaném evangelickým pastorem Peterem Petersenem v Německé Jeně a poprvé představeném v r. 1927 v Locarnu v publikaci Der Kleine Jena-plan. Škola je koncipována jako Arbeits und Gemeinschaftsschule - tedy jako pracovní a společenská. (Rýdl, 1993)

Jenské školy se oproti běžným školám liší v zásadně jiném pojetí školního rozvrhu. Základní premisou je to, že učivo musí vyvolat v žákovi zájem a rozvíjet jeho individuální potřeby a zájmy. Učivo je prostředkem - nástrojem k poznání světa. Rozhovor, práce, hra a slavnost jsou základní prvky Jenské pedagogiky. Tyto prvky potřebují jiné rozvržení dne a týdne než dělení na 45minutové bloky. Základem je tedy *týdenní plán* - který vzniká vždy v pondělí při společném rozhovoru v kruhu. Zde se rozvrhne skupinová a individuální práce. V průběhu týdne se sleduje plnění úkolů a plán se upravuje. Na konci týdne je plán vyhodnocen. (Rýdl, 1993)

Dalším zásadním rozdílem je dělení na kmenové skupiny (tradičně tři). Žáci nejsou sdruženi ve třídách podle stejného věku ale ve větších skupinách, které věkově obsáhnou dvě až tři běžné třídy. Ne vždy je ale toto dělení důsledně dodržováno. Děti mohou pracovat i ve skupinách rozdělených podle "výkonu". Důraz je kladen na střídání individuální a skupinové práce. S tím souvisí i bohatý výběr volitelných kurzů - např. hudba, tanec, práce na zahradě apod. (Kasper)

Život v Jenské škole by se dal přirovnat k životu v "obci" se vši svou bohatostí - školní obec. Také odpadá tradiční "propadání". (Rýdl, 1993)

Dnes Jenské školy využívají i prvky jiných pedagogik - např. materiály a pomůcky Montessori pedagogiky. (Jenské školy)

Výše zmíněné čtyři základní prvky jsou:

Rozhovor (naslouchání druhým a projevení pocitů; ranní rozhovor v kruhu, může být s hračkami - rozhovor o týdenním plánu; pondělní rozhovor o průběhu týdne je nejdůležitější - rozvržení úkolů, organizační diagram; páteční evaluační rozhovor a zhodnocení týdne; rozhovor v průběhu o průběžném plnění úkolů; rozhovor jako nástroj řešení problémů). (Kasper)

Práce (výuka je založena na práci v různých formách; úkoly se řeší buď ve skupinách nebo individuálně; pracuje se v rámci bloků, které začínají úvodním rozhovorem a trvají přibližně dvě běžné vyučovací hodiny; žák se může průběžně informovat o postupu práce na úkolu u učitele nebo na určeném místě; pokud žák úkol nesplní, učitele nejdříve zajímají důvody, vždy je to ale problém - žák se má sám připomenout, pokud neví, jak pokračovat). (Kasper)

Hra (hra může být volná, ale většinou bývá didaktická a má jasný cíl, naučit určitou dovednost; funguje jako zahřívací kolo před pracovní částí; praktikují se dramatizační hry, jenž mohou být později součástí slavnosti). (Kasper)

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

Slavnost [je to výrazný prvek Jenské pedagogiky; Jenské školy jsou vybaveny společným veřejným prostorem, například aulou v centrální části školy, kde se slavnost může odehrávat; tento prostor je nejdůležitější částí školy a je zásadní pro utváření komunity školy; slavnost je dramatická hra, oslava narozenin, oslava úspěšného týdne nebo může interpretovat to, co se zrovna děje ve společnosti nebo se slaví svátky; slavnost je na vysoké estetické úrovni - tím se Jenské školy vyznačují; uplatní se tanec, hudba, výtvarné projevy apod.]. (Kasper)

Obr. 4: Skupinová práce ve třídě podle Jenského plánu, 1927

Obr. 5: Rozložení třídy v Jenské škole v Holandsku

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

MONTESSORIOVSKÁ PEDAGOGIKA

Koncept školy Montessori byl vyvinut na počátku 20. století italskou lékařkou a učitelkou Marií Montessori. Svoji metodu testovala nejprve na mentálně postižených dětech - pozorovala, že se nejlépe učí v prostředích a s pomůckami bohatými na smyslové vjemy a pokud aktivity mají smysl pro ně samotné. Narozdíl od tradičních škol byla výuka založena na aktivitách, které zajímaly samotné děti, ty se mohli pohybovat po třídě namísto celodenního sezení u stolu a vybírat si aktivity, které je bavily. Byla podporována socializace a učení se navzájem od sebe. Později metodu přizpůsobila i pro předškolní děti a pro základní školu. Dnes je metoda rozšířena všude po světě. Její význam je patrný především v raném dětství a pro děti se speciálními potřebami a nároky z důvodu různých postižení. (Encyclopaedia Britannica)

Principy

Montessori pedagogika umožňuje dětem vzdělávat se v tom, v čem jsou dobří. Nesedí se v třídách s učitelem vpředu a nevykládá se stejná látka celé třídě, ale simultánně probíhají různé činnosti v různě velkých skupinách nebo samostatně po celé třídě. Pokud má dítě zájem celý den počítat, je mu to umožněno. Učitel není nositel znalostí, ale průvodce světem. (Montessori v kostce)

Montessori třída má specifické uspořádání. Důležitým prvkem jsou police se speciálními pomůckami dle tématu a prostor pro děti u stolů nebo na kobercích. (Alternativní školy) Skříňky s Montessori materiálem jsou dětem dostupné a nábytek je uspořádán jak pro samostatnou tak skupinovou práci. K dispozici jsou koberce. (ZŠ a MŠ Na DLouhém Lánu)

Třídy jsou věkově heterogenní (až tři běžné třídy dohromady). Ve škole nezvoní - časové úseky se řídí podle schopnosti dětí se soustředit. Děti jsou podněcovány k účasti na rozhodování o tom, co se bude dělat - hovoří se. Hodnotí se slovně. (ZŠ a MŠ Na DLouhém Lánu)

Kritika

Kritika škol Montessori spočívá v tom, že děti mají volnost v tom, co budou studovat, čímž mohou zaostat v oblastech, které je nezajímají; často nedostávají žádné domácí úkoly; součástí nejsou testy a nedostávají známky. (Encyclopaedia Britannica)

Obr. 6: Typická Montessoriovská třída s velkým množstvím materiálů k výuce

Obr. 7: Typická neurčitost Montessoriovské třídy - děti okupují prostor podle svých aktuálních potřeb

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

WALDORFSKÁ PEDAGOGIKA

Tato metoda stojí na antroposofických principech pedagoga Rudolfa Steinera, který první školu založil v r. 1919 ve Stuttgartu. V ČR je nyní kolem 10 škol. (Waldorf)

Antroposofie chápe člověka jako trojjedinou bytost - fyzickou, duševní a duchovní. Člověk má fyzické, éterické a astrální tělo. Jednotlivé vrstvy lidské bytosti se vyvíjejí a z toho plyne psychologický vývoj. (Svoboda) "Narozením se plně osamostatňuje pouze fyzické tělo (stává se nezávislým na těle matky), ale zůstává obklopeno matčinou éterickou a astrální schránkou. V období první strukturální přeměny v sedmi letech propouští éterický obal éterické tělo. Při druhé strukturální přeměně ve čtrnácti letech se osamostatňuje tělo astrální. Vlastní já plně dozrává až kolem jednadvaceti let. Antroposofie dělí tedy počáteční stadia lidského života na tři sedmiletky." (Svoboda)

Waldorfská třída je orientovaná směrem k tabuli. Je vyzdobená látkami a přírodními materiály, jsou v ní pomůcky. Někdy jsou děti rozesazené podle temperamentu (cholerik, sangvinik...). Vyučuje se dle tzv. epoch. Každá trvá tři až čtyři týdny a věnuje se jednomu tématu (např. matematika). Vyučování má rytmickou, hlavní a vyprávěcí část. (Waldorf)

Kritika Waldorfských škol spočívá v jejich protivědeckém duchu a pokládání transcendentna na roveň objektivnímu poznání. (Sisyfos) Jsou kritizovány také za to, že žáci nemají dostatek vědomostí jako žáci běžných škol. Je kritizována i náboženská neutralita škol. Školy mají statut. (Doubrava)

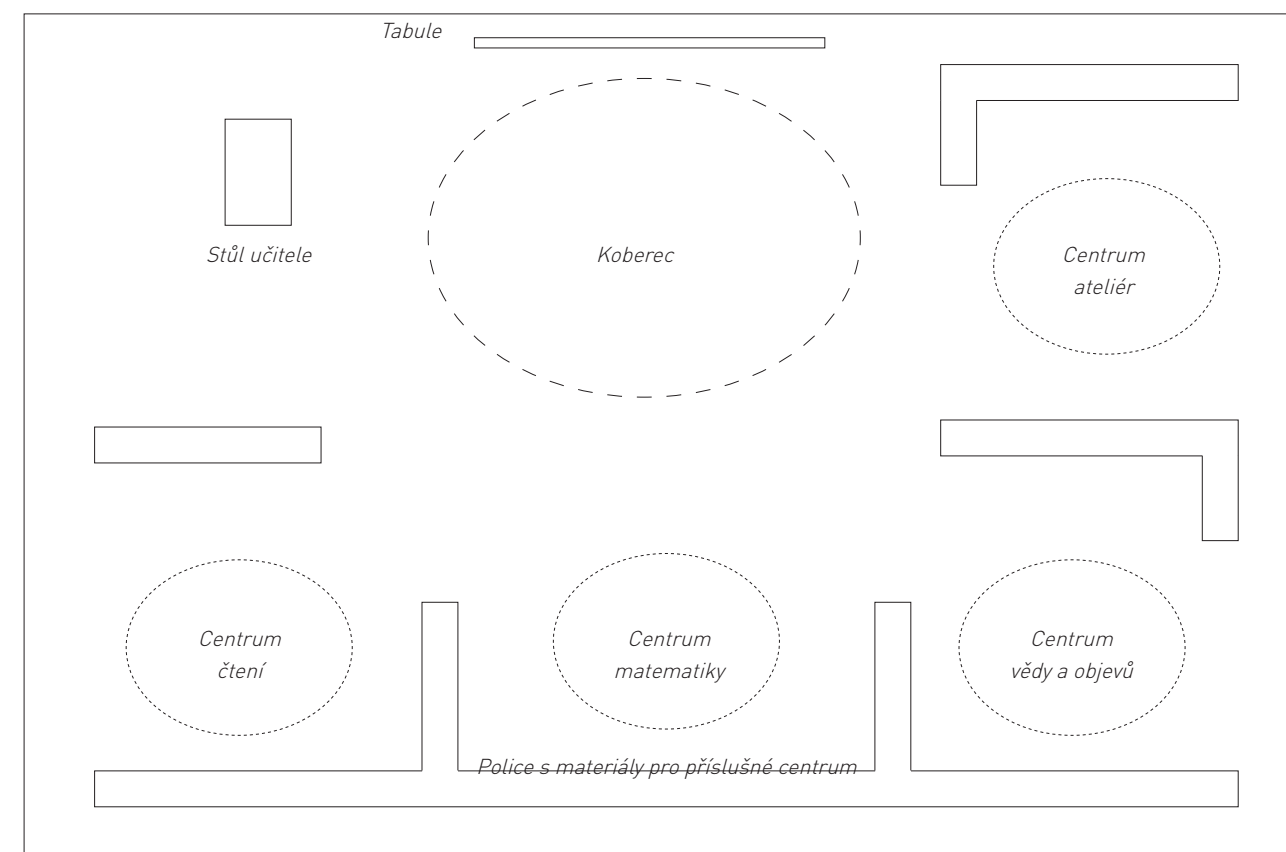
ZAČÍT SPOLU (STEP-BY-STEP)

Metoda vznikala v USA v 90. letech a je založena na nových poznatcích o mozku a učení (inspirace školou C. Freineta). V ČR se školy založené na této metodě objevují od roku 1994. Dnes je škol přibližně 50. (Alternativní školy)

Typická třída Začít spolu je rozdělena do několika center podle zaměření, která jsou vybavena potřebným výukovým materiálem a nábytkem. (Alternativní školy) Den začíná ranním kruhem, kde se děti seznámí s tím, co je daný den čeká, zjistí se, co děti o tématu už vědí a co by se chtěli naučit. Ranní zpráva je završením ranního kruhu. Je připravována společně učitelem a dětmi a sděluje, co se bude dnes dělat, poskytuje podněty k promyšlení apod. Následuje společná práce, kdy děti pracují samostatně nebo ve skupinách na úlohách z matematiky, českého jazyka apod. Po přestávce se děti přesunou do center aktivit, kde je čekají připravené úkoly a která si vybírají podle svého zájmu nebo dohodnutých pravidel. (Začít spolu) Děti si sice centra vybírají, ale za týden musí projít všechna. Učivo v centru se na určitý časový úsek vztahuje k jednomu tématu, navíc jsou témata volena tak, aby splnila požadavky vzdělávacího programu. Děti se mohou zabývat i nadstandardními úkoly nebo si podle volby číst nebo se zabývat něčím jiným, pokud mají hotovo a učitel se tak může věnovat dalším. V centrech je někdy k dispozici asistent. Ve školách Začít spolu se klade velký důraz na multikulturní výchovu. (Začít spolu)

Obr. 8: Waldorfská třída s typickou rozostřenou výmalbou v Kimberlon Waldorf School

Obr. 9: Rozložení třídy Začít spolu

A

TEORETICKÁ ČÁST

Pojetí základní školy a její role

SOUKROMÁ ZÁKLADNÍ ŠKOLA LIVINGSTON V ČAKOVICÍCH

Eva Dittrich Sanigová - zakladatelka školy
Záznam rozhovoru

Soukromá základní škola Livingston byla otevřena v roce 2015 v nové budově. Její kapacita je 240 žáků, architektem je Jiří Junek. Škola disponuje Montessori pracovnou, ateliérem, multifunkčním sálem, kuchyňským studiem, družinou, školním dvorem na střeše, hudebnou a hernou. Je vybavena wifí a PC a tablety v každé třídě. (Rodiče vítání)

Principy školy Livingston stojí na prvcích jako je podpora vnitřní motivace dítěte, neautoritativním rovnocenném přístupu mezi učitelem a žákem a relativně malých věkově smíšených skupinách dětí. Dle popisu na webových stránkách škola vede k vlastní zodpovědnosti důrazem na demokratické prostředí (rozhovory s dětmi) a snaží se vytvořit podmínky, ve kterých se děti budou chtít učit samy. (Rodiče vítání)

V rozhovoru pro DTV Sanigová říká, že v jejich škole je důležité nesedět pořád na místě, nemít zbytečně moc domácích úkolů a neznámkovat. Je podle ní důležité, aby se děti učili znalosti vhodné pro život, ne ty upotřebitelné v testech. Nicméně i přesto je třeba děti na testy připravit. Pokud dají rodiče učitelům včas vědět, že jejich dítě se bude hlásit na gymnázium, jsou schopni upravit učební plán a dítě na zkoušky např. rok předem připravovat. Jejich cílem ale není připravovat děti cíleně na gymnázia. Sanigová je přesvědčená, že jejich druhý stupeň bude relevantní alternativou. (Škola bez známek?)

Hlavním vzkazem rozhovoru je, že není možné všechny děti ve stejný čas učit to samé, ale že je třeba výuku přizpůsobit jednotlivcům. Schopnosti získané na této škole nejsou lepší nebo horší než na běžných školách, jsou jen jiné. Na otázku týkající se možných problémů při přechodu na standardní školy Sanigová odpovídá tím, že děti z jejich školy budou, dle zkušeností z ČR a hlavně ze zahraničí, tohoto bez problémů schopni. Doplňuje to informací, že děti z podobných škol jsou schopni látku dohnat později, ale v kratším čase - co se děti běžně děti učí roky, jsou naše děti schopny projít s učebnicí za měsíc. (Škola bez známek?)

Obr. 10: Kuchyňské studio

Obr. 11: Třída

Obr. 12 : Hlavní vstup, zahrada na střeše

Obr. 13: Interiér školy

CO SI MOHOU TRADIČNÍ ŠKOLY VZÍT Z TĚCH ALTERNATIVNÍCH?

Téma ovlivnění běžných škol nějakou formou tzv. alternativního přístupu se v rozhovorech a textech často opakuje. Např. Theo Dietrich v knize Die Pädagogik Peter Petersens z r. 1991 v překladu Karla Rýdla píše, že v Německu sice není mnoho zcela Jenských škol, ale v mnoha školách jsou používány prvky Jenské pedagogiky. Pozastavuje se nad tím, proč tyto principy nejsou více rozšířeny. Naší dobu vidí jako dobu blahobytu, ve které ale roste duchovní bezradnost. Zásadní rozdíl mezi převládajícím současným způsobem vzdělávání a Jenskou pedagogikou vidí v rozdílnosti jejich priorit. Zatímco současná běžná škola učí vědomosti (faktografické znalosti), Jenská škola vychovává (učí vzorcům chování). Jenský přístup v dnešní době Dietrich vidí jako neatraktivní. (Dietrich)

Rozdílnost těchto dvou přístupů lze popsat v bodech

V Jenské pedagogice je člověk chybující bytost a výchova z něj dělá člověka. Při výchově je humanizace důležitější než úkoly. Ta probíhá díky školnímu životu (Schulleben), vytváření skupin (kmenů) a pojetí školy jako života obce (Schulgemeinde) v rámci které se řeší všechny problémy. Ze společného života vyplývají duchovní ctnosti směřující k altruistické službě. Jde tedy o rozvoj jednotlivého člověka na jedné straně a o pochopení a přijetí kultury na druhé straně. (Dietrich)

Současnou školu lze paradoxně vidět jako méně "pedagogizující" - tzn. rezignaci na výchovu a soustředění se pouze na jeden aspekt školy - výuku vědomostí. Škola člověka vnímá jako hlavu, ne jako hlavu, srdce a ruce - člověk je vytržen ze společnosti a je připravován jako osamělý bojovník. Výuka je koncipovaná jako poučující. Skupinové úkoly jsou výjimkou. Toto je ve školství již dlouho zakořeněno díky tlaku na výkon industriální společnosti, učební osnovy jsou tak přeplněné [již od 30. let je toto kritizováno]. Objem lidských znalostí roste ale mozek zůstává stejný. Důležitý aspekt, na který Dietrich poukazuje je fakt, že bez příslušného vzdělání nemůže dobře fungovat demokracie. Škola podle něj musí zodpovědně vykonat "přípravné práce". To se ale nemůže stát díky slovnímu poučování, ale na základě činnostních procesů. Již není důležité dominantní postavení učitele, ale kooperace a integrace. Méně důležitý je obsah vědění. Důležitější jsou základní schopnosti pro společenský život a myšlení v souvislostech. (Dietrich)

Jan Sýkora, ředitel základní školy Hučák v Hradci Králové se v našem interview vyjadřuje v tom smyslu, že není vůbec žádoucí školy dělit na běžné a alternativní nebo na veřejné a soukromé. Je podle něj lepší, když běžné školy přijmou určité prvky, které se nyní možná vyskytují převážně ve školách tzv. alternativních. Říká, že dnes máme mnohem více informací o lidské mozku a vývoji dítěte a měli bychom to reflektovat ve výuce a v prostředí, ve kterém výuka probíhá. Jako řešení mu nepřijde zakládání nových škol spolky nebo rodiči. Výhodnější by bylo zlepšování veřejných škol, čímž se docílí i toho, že děti vyrůstají společně a nevyrostají v bublině. Jako příklad lze uvést větší zapojení dětí do tvorby rozvrhu a zapojení rodičů tak, jako je to běžné v zahraničí (např. Dánsko, Portugalsko).

PROBLÉMY ČESKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A NÁVRHY JEJICH ŘEŠENÍ

Iniciativa Vzdělávání přede-vším ve svém expertním materiálu shrnuje své poznatky o stavu českého školství a vyjmenovává problémy a nabízí jejich strategická řešení. (Problémy českého vzdělávání a návrhy jejich řešení)

Problémy

Jako problém je vnímáno zaostávání českého školství v rychle se měnícím světě. Česká republika investuje do základního a středního školství téměř nejnižší podíl HDP ze zemí OECD. Nejsme připraveni na změnu role učitele. Čeští žáci mají nejvyšší nechuť ke škole v rámci zemí OECD. 70% učitelů je nespokojeno se svojí prací. Pouze 40% absolventů pedagogických fakult jde po absolvování učit. Na středních školách je průměrný věk učitele 56 let. Platy ředitelů a učitelů jsou nejhorší v zemích OECD. (Problémy českého vzdělávání a návrhy jejich řešení)

Dlouhodobé dopady

Obsah výuky je odtržený od reálného života. Učitelé i ředitelé jsou unavení, přetížení administrativou a neadekvátně finančně ohodnoceni. Děti nemají zájem o vzdělávání a ve škole se nudí. Pedagogické fakulty vzdělávají více pro jiné oblasti než pro pedagogiku samotnou. Veřejnost konečně začíná vnímat školství jako dlouhodobý problém. (Problémy českého vzdělávání a návrhy jejich řešení)

Návrhy řešení

1. Trojúhelník ředitel-učitel-kvalita

Měly by se zvýšit platy ředitelům tak, aby dosahovali úrovně manažerských platů jiných odvětví.

Měly by se zvýšit platy učitelům tak, aby dosahovali alespoň 150% průměrného platu.

Měl by být kladen důraz na kvalitu škol

(Problémy českého vzdělávání a návrhy jejich řešení)

2. Otevření školy světu

Upravit zákon o pedagogických pracovnících tak, aby umožňoval vzdělaným lidem snáze vstupovat do učitelské profese.

Podporovat pestrost a otevřenost škol. Inovace jdou často zdola. Podmínky fungování soukromých škol by měly být srovnatelné s veřejnými školami, které ale musí být stále základem systému.

Odstranit podřízenost ředitelů - Nastavit systém politické nezávislosti ředitelů vůči městským a krajským zastupitelům. Najít způsob veřejné kontroly kvality škol.

Rozvíjet u žáků vztah k odpovědnosti a demokratickým hodnotám - podpořit občanské vzdělávání.

Vědomé, cílené a informované změny v systému

Je žádoucí přijímat změny, které skutečně řeší klíčové problémy. Analyzovat dopad změn zákonů na reálný život ve školách, je nutné pružně reagovat. Měla by se otevírat data o vzdělávání - anonymizovaná data přijímacích zkoušek a maturit. Hledat příklady dobré praxe v zahraničí. (Problémy českého vzdělávání a návrhy jejich řešení)

Škola, prostor, místo

ŠKOLA, PROSTOR, MÍSTO

Cílem této kapitoly je vytvoření názoru na vliv fyzického prostředí na žáka. Kapitola je uvedena shrnutím textu Davida Orra - Place and Pedagogy z r. 1992, kde uvádí své důvody pro nutnost integrace *místa* do školního kurikula. Dále jsou vybrány příklady již existujících škol nebo škol teprve projektovaných. Tyto příklady jsou sdruženy podle místa a tématu. Klíč k výběru příkladů je subjektivní (školy, které jsem měl možnost navštívit) a objektivní (školy, které se v Čechách v posledních letech staví nebo plánují).

PLACE AND PEDAGOGY - DAVID ORR, 1992

David Orr se ve svém článku zabývá důležitostí vlivu místa na proces učení se. Jde mu o to dokázat, že místo samo o sobě může být považováno za nástroj vzdělávání. Možnost přímého pozorování, průzkumu, experimentu a aplikace manuální zručnosti dělá z konkrétního místa laboratoř, ve které lze poznávat historii člověka, politiku, geologii nebo biologii, sociální vědy. Jedině tak může porozumět komplexním vztahům a roli času. [Orr] Autor se vztahuje k principům Montessori vzdělávání. Je k diskuzi, zda nemají tyto principy obecnější platnost, případně do jaké míry.

Jako příklad autorovi slouží Thoreau, který na čas odešel žít do Waldenu, nevyrazného města, proto, aby se o něm něco dozvěděl. Neprováděl výzkum v pravém smyslu slova, tzn. nezaměřil se na vybrané aspekty a ty pozoroval, ale snažil se, aby místo poznal jako celek, aby ho ovlivnilo a promlouvalo skrz něj a on tak poznal jeho historii, geologii, faunu, floru atd. Orr tím chce poukázat na to, že v místě samém je komplexita vztahů již přítomná. Zatímco obory vzdělání se čím dál více specializují a uzavírají do sebe, hranice místa jsou mlhavé, díky čemuž si ho málo všímáme. Každé místo je definováno specifickými pojmy jako domov, sousedství, komunita (již se s ním ale neidentifikujeme jako se zdrojem obživy). My jsme si ale osvojili abstraktní myšlení, které je ze své podstaty svazující, protože je výrazně zjednodušující a vede k vypouštění důležitých aspektů reality. Je také arogantní, protože redukuje komplexnost lidského bytí na jeho fragmenty, místo se stává nemovitostí, zdrojem, užitou. [Orr]

Integrace místa do kurikula je podle Orra důležitá ze čtyř důvodů: vyžaduje kombinaci intelektu a zkušenosti, přímé pozorování, experiment a aplikaci vědomostí. Tvrdí, že intelekt je kultivován nejen schopností přemýšlet, ale i manuálními schopnostmi. Není účelné do nekonečna vyladovat studijní obory a přidávat kurzy do učebního plánu. Je třeba kompletně restrukturalizovat vzdělání s důrazem na široké porozumění a propojenost. Nestačí chápání látky, je třeba vědomosti aplikovat. Jde také o rozdíl mezi rezidentem a obyvatelem. Resident je dočasný, často žije v interiérech domu, auta, kanceláře a nákupního centra. Obyvatel je místem poznamenaný, zná ho, jeho chování je jím ovlivněno, obléká se a mluví dle místa, je dobrý soused apod. Nedostatek vztahu k místu má za následek sociální a environmentální devastaci. Místo pouze používáme, ale nekultivujeme ho. V minulosti jsme sice mnohokrát byli nomády, ale nikdy zatím v takovém měřítku. [Orr, 2013]

A

TEORETICKÁ ČÁST

Škola, prostor, místo

GRAUBÜNDEN A OKOLÍ - ŠKOLA, JAKO ZÁKLADNÍ STAVEBNÍ KÁMEN OBCE

Z této oblasti jsou vybrány tři školy. Každá z nich se nachází v malé obci s řádově stovkami obyvatel. Jedná se o školy relativně nové, nejstarší z 90. let. Společným znaky jsou jejich čitelnost (na první pohled poznám, že se jedná o školu; po kostele nejvýznamější stavbu v obci), velkorysost, příjemné měřítko, použití kvalitních materiálů. Mají velmi dobře zpracované společné prostory - chodby, které mají zálivy, chodby s jednostranným osvětlením nebo prostorná hala.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA VE FLÄSCH

Místo: Fläsch, Graubünden, Švýcarsko

Počet žáků: 80-150 (odhad)

Autor: Pablo Horváth

Rok: 1999

Popis typologie:

Centrální hala v přízemí a prvním podlaží s šatnami ze dvou stran obklopená třídami orientovanými na jih a na východ, hala je osvětlena ze severu a západu. Běžné třídy pro cca 25 žáků jsou doplněny specializovanými třídami (hudební) s menší kapacitou, podkrovním prostorem a pracovny v suterénu.

Venkovní prostory zahrnují nekryté hřiště a zastřešenou tělocvičnu.

Obr. 14: Pohled na vesnici Fläsch se školou

Obr. 15: Letecký pohled na areál školy

Obr. 16: Centrální hala

Obr. 17: Běžná třída

A

TEORETICKÁ ČÁST

Škola, prostor, místo

ZÁKLADNÍ ŠKOLA V PASPELS

Místo: Paspels, Graubünden, Švýcarsko

Počet žáků: cca 150 v 6 třídách

Autor: Valerio Olgiati

Rok: 1998

Popis typologie:

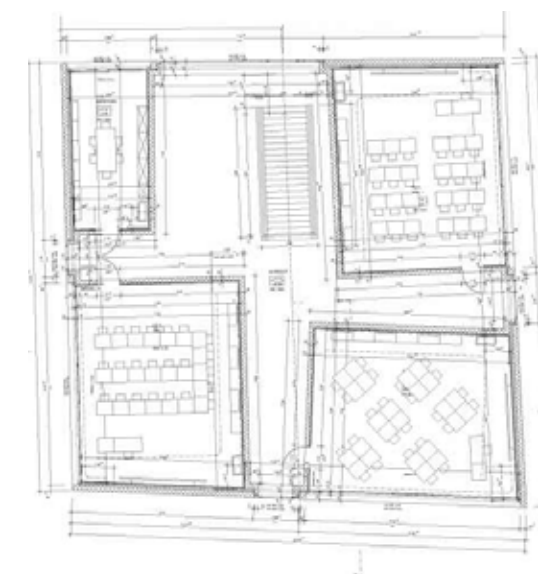
Novostavba rozšiřuje existující školu. Je s ní spojená tunelem. Centrální hala obklopena čtyřmi třídami umístěnými v rozích domu, prostory mezi třídami slouží jako komunikace a otevřený prostor. Na patře tři třídy podobné velikosti pro cca 25 žáků a jedna menší třída pro cca poloviční skupinu přístupná z chodby. Lavice ve třídách pro každého žáka zvlášť - lze uspořádat v různých konfiguracích. Přízemí a dvě patra. V přízemí jedna společná šatna a další zázemí.

Obr. 18: Pohled na školu na hranici vesnice Paspels

Obr. 19: Vybavení běžné třídy

Obr. 20: Půdorys 2. NP

A

TEORETICKÁ ČÁST Škola, prostor, místo

ZÁKLADNÍ ŠKOLA V ZILLIS

Místo: Zillis, Graubünden, Švýcarsko

Počet žáků: cca 180

Autor: Bearth & Deplazes Architekten

Rok: 1999

Popis typologie:

Soubor domů s meziprostory. Hlavní budova školy je doplněna tělocvičnou. Mezi nimi je hřiště na fotbal a hřiště s pevným povrchem. Třídy jsou přístupné z centrální chodby. Polovina délky chodby je osvětlena ze západu. Třídy jsou orientovány na sever, západ i východ. Třídy pro cca 25 žáků jsou doplněny menšími místnostmi, které jsou přístupné jak z chodby tak z běžných tříd. Šatny jsou na chodbě.

Obr. 21: Pohled z fotbalového hřiště k hlavnímu vstupu

Obr. 22: Půdorys školního areálu

Obr. 23: Typické podlaží

Obr. 24: Vstupní hala

Obr. 25: Zahloubená tělocvična

A

TEORETICKÁ ČÁST

Škola, prostor, místo

TICINO - ŠKOLA JAKO PROSTOROVÁ STRUKTURA, ŠKOLY 60. A 70. LET

Následující tři školy ze Švýcarského kantonu Ticino mě fascinují svojí velkorysostí a schopností poskytnout kvalitu (světlo, přístup na terén nebo terasu) a přitažlivé prostory všem žákům bez výjimky díky půdorysné nebo prostorové organizaci svých prostor. Nízkopodlažní škola Ai Saleggi v Locarnu poskytuje každé třídě přístup na terén a do společné aleje a tvoří z ní útulné hnízdo s výhledem do zahrady. Škola v Riva San Vitale poskytuje každé třídě přístup na terasu. Všechny třídy ve škole ve Stabio jsou dobře osvětleny světlíky. Všem je společná vrstevnatost a čitelnost.

ZÁKLADNÍ ŠKOLA AI SALEGGI V LOCARNU

Místo: Locarno, Ticino, Švýcarsko

Počet žáků: 600

Autor: Livio Vacchini

Rok: 1972-78

Popis typologie:

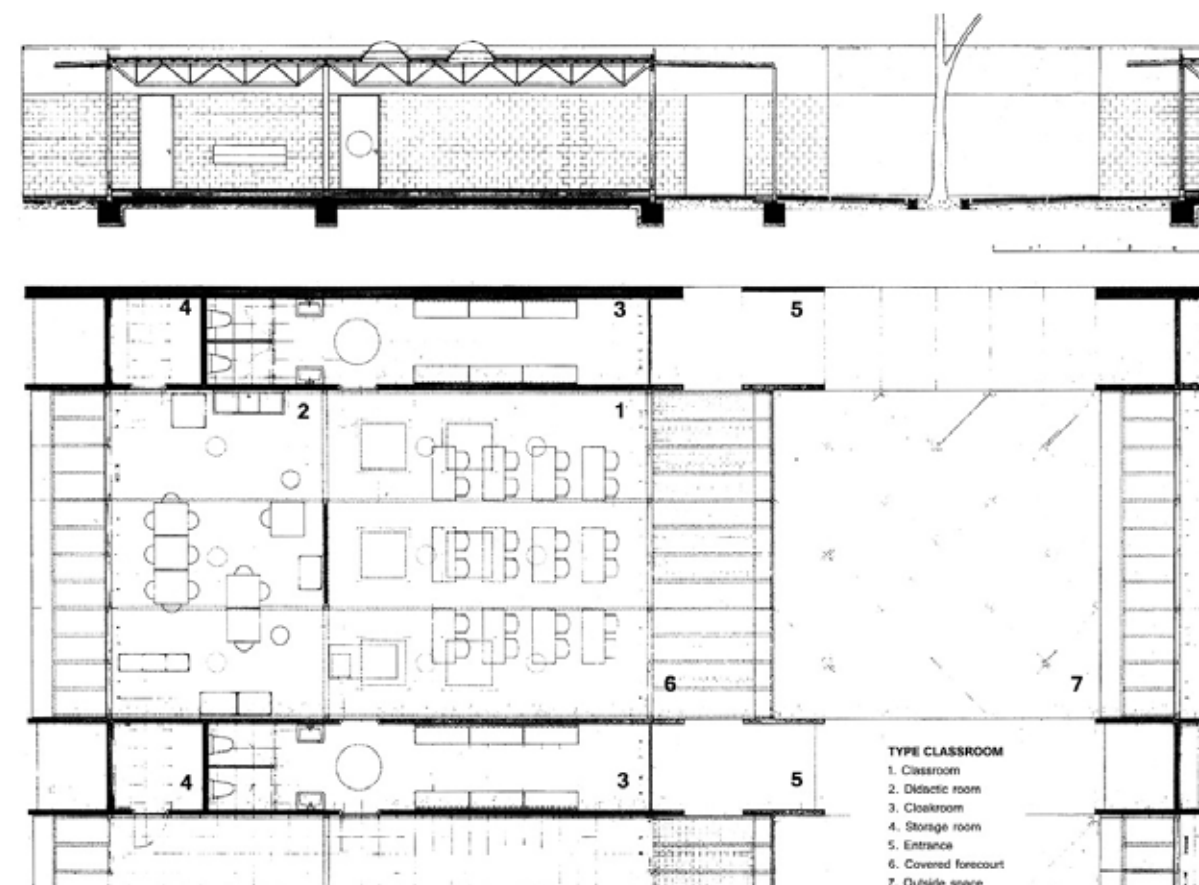
Skládá se ze tří částí. Část s 9 třídami. Část se 14 třídami a tělocvičny. Třídy jsou otevřené z obou stran a některé mají přístup do dvorku. Škola je volně přístupná a nemá sloužit pouze pro výuku - prostory jsou jednoduché a univerzální. (Citace)

Třídy jsou obklopeny několika doplňkovými prostory ze všech stran. Třída tak připomíná útulné hnízdo, se kterým se každá třída může identifikovat.

ZE TO JE MOJE NEJOBLIBENEJSI REFERENCE

Obr. 26: Třída

Obr. 27: Typická třída

A

TEORETICKÁ ČÁST Škola, prostor, místo

SCUOLA MATERNA, ELEMENTARE RIVA SAN VITALE

Místo: Locarno, Ticino, Švýcarsko

Počet žáků: 6 tříd

Autor: Aurelio Galfetti

Rok: 1965

Popis typologie:

Terasovitě uspořádané bloky s třídami vymezují meziprostory. Otevřené konstrukce se schodišti slouží jako komunikační jádra. Každá třída je rozšířena o pracovní místnost, která je napojena na venkovní prostor na terase nebo v zahradě. Každá třída je vybavena šatnou. [Citace] Tato série prostor vytváří příjemnou vrstevnatost a posloupnost prostor.

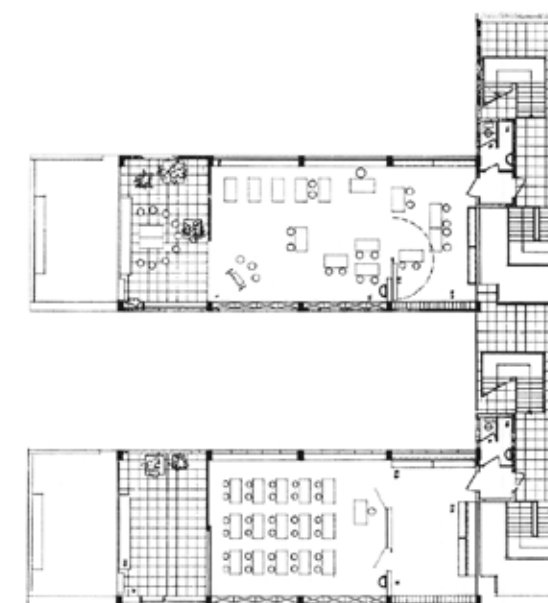
Obr. 28: Přední pohled

Obr. 29: Mezi třídami

Obr. 30: Mezi domy

Obr. 31: Půdorys a řez

A

TEORETICKÁ ČÁST

Škola, prostor, místo

ŠKOLA JAKO PROSTOROVÁ STRUKTURA - MINULOST A SOUČASNOST

Příklad Kodaňské školy Munkegaard school doplňuje předchozí tři příklady. Byla postavena v 50. letech a vyniká podobnými kvalitami - přístup na terén, kvalitní osvětlení, společné prostory. Příklad vzdělávacího areálu Sonnwendviertel ve Vídni ukazuje, že i dnes je možné uspořádat školu jako prostorovou strukturu.

MUNKEGAARD SCHOOL

Místo: Kodaň, Dánsko

Počet dětí: 600

Autor: Arne Jacobsen

Rok: 1957

Popis typologie:

Škola munkergaard je základní škola pro děti do 7 do 15 let. Obsahuje 24 tříd pavilonového typu utvářených vždy po dvou do venkovního dvorku. Všechny třídy jsou propojeny jednoduchými příčnými chodbami, které zároveň zpřístupňují i aulu a kanceláře učitelů. V západní části je umístěno dvoupodlažní křídlo obsahující speciální učebny. Tělocvičny a přístřešky na kola jsou umístěny odděleně od hlavní budovy.

Obr. 32: Náhled

Obr. 33: Situace

Obr. 34: Náhled

Obr. 35: Třída

A

TEORETICKÁ ČÁST Škola, prostor, místo

VZDĚLÁVACÍ AREÁL SONNWENDVIERTEL

Místo: Vídeň, Rakousko

Počet dětí: 720

Autor: PPAG Architekten

Rok: 2014

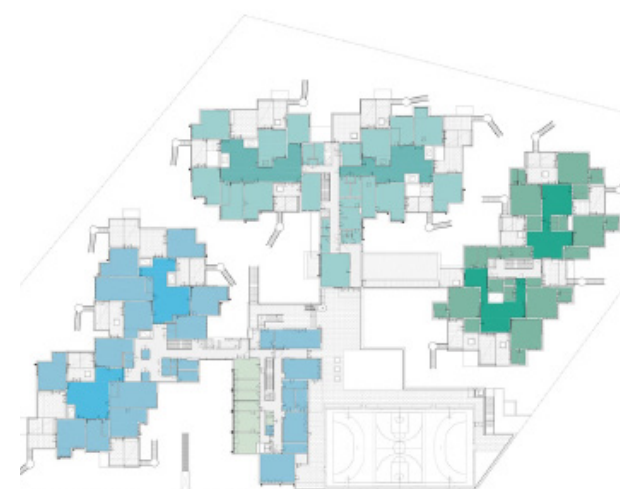
Popis typologie:

Princip novostavby školního kampusu pro děti od 0 do 14 let je založený na inovativním přístupu ke vzdělávání.

Škola je rozdělena na menší jednotky (clustry), kde jsou vždy umístěny čtyři třídy propojené společným prostorem a doplněné dalšími prostory pro práci ve dvojicích a skupinové práce. Zároveň je z každé třídy přístup do ven, kde je vymezený prostor "venkovní učebny". Celková prostorová struktura školy umožňuje dětem poznávat prostředí a vytvářet si svoje vlastní cesty, stejně jako v městském prostředí. Učení zde probíhá jak mezi učiteli a žáky, tak mezi žáky samotnými, kteří se mohou potkávat ve nejrůznějších prostorech a situacích. Celý kampus je organizačně rozčleněn na společnou část (tělocvičnu, jídelnu, kanceláře) a jednotlivé vzdělávací clustry.

Obr. 36: Venkovní prostory

Obr. 37: Půdorys

Obr. 38: Půdorys - detail

A

TEORETICKÁ ČÁST

Škola, prostor, místo

TŘÍDY NA VZDUCHU

Následující příklad ukazuje realizaci z první poloviny 20. století, kdy byl důraz na přístup ke vzduchu a světlu postaven nad ostatní kriteria (např. efektivnost, únik tepla).

REFERENCE ŠKOLY S OTEVÍRACÍMA STĚNAMA DO ZAHRADY

Místo: Paříž, Francie

Počet žáků: 400

Autor: Eugene Beaudouin, Marcel Lods

Rok: 1935

Popis typologie:

Škola L'École de plain air je typickým příkladem typologie tzv. Open air škol. Jde o snahu vytvořit co nejlepší prostředí pro vzdělávání propojením učeben s venkovním prostředím, respektive umožnit vzdělávání přímo v exteriéru. Jednotlivé třídy mají posuvné skleněné stěny, které se za dobrého počasí úplně otevrou.

Obr. 39: Třída

Obr. 40: Nadhled

A

TEORETICKÁ ČÁST Škola, prostor, místo

SOUČASNÉ STAVBY ZÁKLADNÍCH ŠKOL V ČESKÉ REPUBLICE

V posledních letech proběhlo několik architektonických soutěží na základní školy a školky. Část z nich se nachází (bude nacházet) v blízkosti Prahy, kde je velký nedostatek kapacit škol (obce Líbeznice, Dolní Psáry-Jirčany).

ZÁKLADNÍ ŠKOLA LÍBEZNICE - VÍTĚZ ARCHITEKTONICKÉ SOUTĚŽE

Místo: Líbeznice, Česká Republika

Počet žáků: 20 tříd

Autor: Grulich Architekti

Rok: pouze návrh (2017)

Popis typologie:

Chodbová dispozice uspořádaná do kruhu s třídami po obou stranách chodby. Vnitřní dvůr. Jednopodlažní. V centrální části je společná jídelna pro celou ZŠ a MŠ (1500 + 125 dětí a případně pro stravování seniorů). [Citace]

Evoluce typologie základní školy z roku 2015 - formálně navazuje na návrh atelieru Projektil.

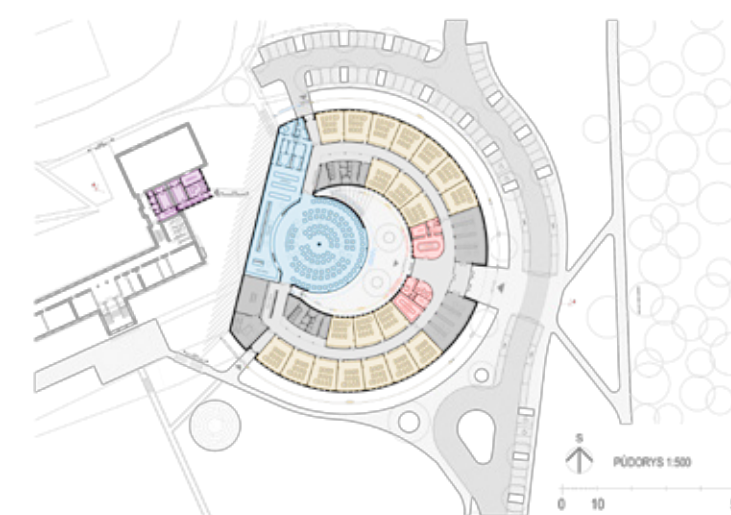
Obr. 41: Nadhled - nová budova vpravo, ZŠ z roku 2015 vlevo, původní škola uprostřed, sportoviště v pozadí

Obr. 42: Vstupní prostor

Obr. 43: Hlavní vchod

Obr. 44: Půdorys

Obr. 45: Vnitřní dvůr

Teze

OPAKUJÍCÍ SE TÉMATA

Většina textů, rozhovorů a dalších materiálů relativně konzistentně sledovala jedno téma - nespokojenost se současným stavem školství v České republice. Nespokojenost je vyjadřována dětmi (škola je nebaví), rodiči (vidí, že děti škola nebaví), společností (dětí nejsou připraveny na budoucnost v měnícím se světě, jako společnost neobstojíme), učiteli/řediteli (práce není dostatečně ohodnocena), institucemi (např. organizace EDU in se otázkou inovativního vzdělávání zabývá a vyjadřuje se k němu). Pozitivně byly hodnoceny jednotlivé případy škol nebo učitelů.

Témata lze rozdělit do tří kategorií, které se týkají:

1. Organizace, výstupů vzdělání

- zhoršující se výsledky v porovnání se zeměmi OECD - sestupující trend kvality vzdělání
- nedostatečné financování
- přehnaná standardizace (testování)

2. Obsahu a způsobu výuky

- malá spolupráce, důležitost týmové spolupráce
- přehnaná individualizace - člověk je vzděláván jako osamocený bojovník
- malé zapojení rodičů, je žádoucí různými způsoby
- škola se soustředí pouze na vzdělání, ne na výchovu
- učivo není aktuální, vzděláváme se na minulost, ne na budoucnost
- důležitost fyzické práce, aktivity
- otázka obohacení prvky alternativních škol, které řeší některé problémy
- přemíra důrazu na hlavu, vůbec na tělo - přeplnění osnov, mozek je přehlcen informacemi
- důležitost učitele, který je přirozenou autoritou,

3. Fyzického prostředí

- málo smyslových vjemů, učení není zážitek, špatně se pak pamatuje
- nevhodnost fyzického prostředí - není otevřené, je rigidní, nejde ruku v ruce s moderním způsobem vyučování, neusnadňuje práci učitelů
- škola je uzavřená do sebe, málo interaguje s okolím, komunitou
- důležitost podílu na spoluvytváření prostředí ve škole dětmi

Z těchto témat lze vybrat ta, na která jako architekt reagovat nemohu (týkající se financování, obsahu vzdělávacích osnov, celkové organizace školství v ČR) a ta, na která jako architekt reagovat mohu (fyzické prostředí, ve kterém výuka probíhá).

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jak mohu já, jako architekt, ovlivnit podobu a způsob výuky na základní škole prostředky architektonické tvorby?

B
NÁVRH

Místo

B NÁVRH

Místo

MÍSTO

Obec Čakovice, která je součástí Městské části Praha-Čakovice, byla vybrána jako místo pro stavbu nové základní školy. Leží na severním okraji katastrálního území hlavního města.

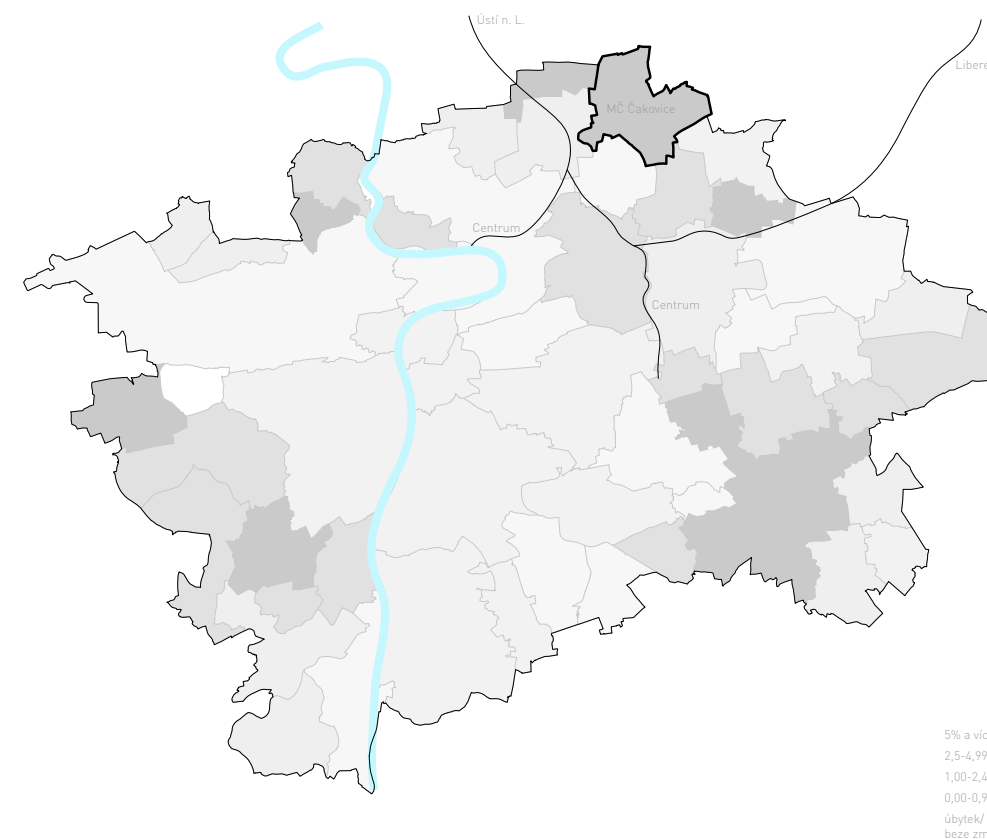
Prstenec kolem Prahy

Prstenec obcí ležících na okraji katastrálního území Prahy nebo v jeho blízkosti ve Středočeském kraji, jehož jsou Čakovice součástí, je oblast s největší demografickou dynamikou v České republice - v Praze a jejím okolí dochází k největšímu přírůstku obyvatel. (Pecková, Erbeková, Michalik; s.11) Je to také oblast s největší koncentrací mladých lidí. (Kopřiva) Analýza *Hrozící kolaps zajištění základního vzdělávání v suburbanizačním prstenci okolo Prahy* upozorňuje na nedostatečnou kapacitu škol na tomto území a uvádí, že situace je kritická a neodezní během několika let. Dle této zprávy je nutné zajistit požadovanou kapacitu, protože za současného stavu nemůže být zajištěna kvalitní výuka. (Pecková, Erbeková, Michalik; s. 3) Situace je natolik vážná, že jednotlivé školy jsou nuceny přeměňovat veškeré svoje kapacity na kmenové třídy. V důsledku toho ruší speciální třídy, prostory pro družiny, volnočasové aktivity apod. (Pecková, Erbeková, Michalik; s. 6) Třídy bývají naplněny na maximální počet 30 dětí (resp. 34 s výjimkou). Analýza uvádí volnou kapacitu kolem 25% míst, nicméně tuto kapacitu lze využít pouze navýšováním počtu dětí v jednotlivých třídách, nové volné třídy neexistují. Navíc tento stav není vnímán jako dočasný - kolem roku 2020 bude v tomto regionu žít 300.000 obyvatel. (Pecková, Erbeková, Michalik; s. 11) Dovážení žáků do škol v Praze není vhodným řešením. Přináší zvýšené požadavky na dopravu a není vhodné pro děti - nemohou být v plnohodnotném kontaktu se svými vrstevníky. Závěrem analýza uvádí, že je nutné posílit kapacitu spádových škol. (Pecková, Erbeková, Michalik; s. 18)

Čakovice

Městská část Praha-Čakovice je oblastí s jedním z největších relativních přírůstků obyvatel v rámci Prahy (obrázek vpravo nahoře). Tento fakt má vliv na podobu obce. Na obrázku vpravo dole jsou zobrazeny rozvojové plochy, které jsou plánované pro využití pro bytovou výstavbu, nebo kde výstavba již probíhá. (Švehla, Štiaková, Macháčková) Čakovice jsou spádovou oblastí pro obce Třeboradice a Miškovice. V Čakovicích se nachází základní škola, gymnázium, mateřská škola, soukromá základní škola, střední odborné učiliště.

Při diskuzi se zástupcem obce a s ředitelem základní školy Edvarda Beneše bylo řečeno, že škola je ve stavu stálého krizového managementu. Stále je třeba nacházet místa pro nové třídy, v důsledku toho se ruší kabinety apod. a kvalita výuky trpí, nejsou k dispozici místa pro setkání většího počtu lidí. Původní škola byla již jednou rozšířena o novou budovu napojenou na původní historickou budovu a byla přistavěna sportovní hala. Nyní kapacita znovu přestává stačit a již byla zpracována studie na další rozšíření. Tato diplomová práce byla diskutována se zastupiteli obce a řeší další rozšíření existující školy jako alternativní návrh této existující studie.

Obr. 46: Poloha Čakovic vůči Praze; přírůstek obyvatel v okrajových částech Prahy (ČSÚ)

Obr. 47: Čakovice s přilehlými obcemi; plánované rozvojové plochy bydlení

B NÁVRH

Místo

Kampus Čakovice

Zastupitelé obce zvažovali dvě varianty zvýšení kapacity základní školy. V první variantě počítali s postavením nové samostatné školy na volném pozemku, který bude k dispozici, ve druhé variantě se počítalo s rozšířením stávající školy. Druhá možnost byla upřednostněna z několika důvodů. Z majetkových a dalších důvodů nebylo možné najít vhodný pozemek pro realizaci nové samostatné školy. Samostatná škola by také musela mít vlastní novou vybavenost jako je jídelna a tělocvična. Varianta rozšíření, která byla zpočátku vnímána jako méně vhodná začala být nahlížena z jiné perspektivy. Stávající základní škola Edvarda Beneše má kapacitu kolem 1100 žáků v několika budovách (hlavní budova na nám. Jiřího Berana, budovy v ulicích Dyjská a Jizerská). Pokud by se stávající budova rozšířila na potřebnou kapacitu o cca 600 žáků, celková kapacita by byla přibližně 1730 žáků. Takto velká základní škola by dle zastupitele J. Vintišky byla v Českém a středoevropském kontextu výjimečná, nicméně v porovnání s velikostí anglosaských škol běžná. Výhodou takto velké školy je její schopnost účelnějšího využití ekonomických prostředků (koncentrace např. do speciální učebny; více malých škol vyprodukuje více malých přebytků peněz, které samostatně nemůže účelně využít, pokud velká škola vyprodukuje přebytek, dá se účelněji využít a nabídnout většímu počtu dětí). Další výhodou je sdílení vybavení - jídelny, tělocvičen, speciálních tříd. Většina budov by byla koncentrována na relativně malé ploše v centru obce. Z těchto důvodů se začal používat pojem "Kampus Čakovice". Rozšíření stávající školy E. Beneše o novou část a vytvoření "kampusu Čakovice" je tématem řešení této práce.

[Pozn. - studie na rozšíření školy byla zadána na kapacitu 630 žáků, mezitím ale byla schválena stavba nové budovy na ulici Jizerská. Proto tato práce řeší rozšíření hlavní budovy již pouze o 430 žáků].

Promenáda

Dalším tématem, které musí být v práci zohledněno je záměr zastupitelů vytvořit alternativní pěší cestu k ulici Cukrovarská, která je velmi dopravně zatížená. Je uvažováno o propojení zámeckého parku, parku Sady Husitské revoluce a parku na Náměstí Jiřího Berana do jednoho celku. Tato trasa vede přes pozemek, který je k dispozici pro rozšíření školy. Tato cesta by měla mít klidný charakter, je to procházka starou zástavbou a několika parky (včetně případného parku na části pozemku pro novou školu). Na této trase obec výhledově plánuje stavbu *haly Edvarda Beneše* - multifunkční haly pro větší shromáždění lidí, plesy apod. Tato hala by mohla být využívána také školou, protože by se nacházela v její bezprostřední blízkosti.

Parcela

Parcela, která je k dispozici pro stavbu se nachází mezi stávající budovou školy a radnicí. V tomto prostoru se nachází několik malých nevyužívaných staveb jako garáže a malé sklady, které jsou ve špatném stavu a jsou určené k demolici. Na parcele se nachází několik vzrostlých stromů. Stromy se nachází také na přilehlých zahradách staré zástavby.

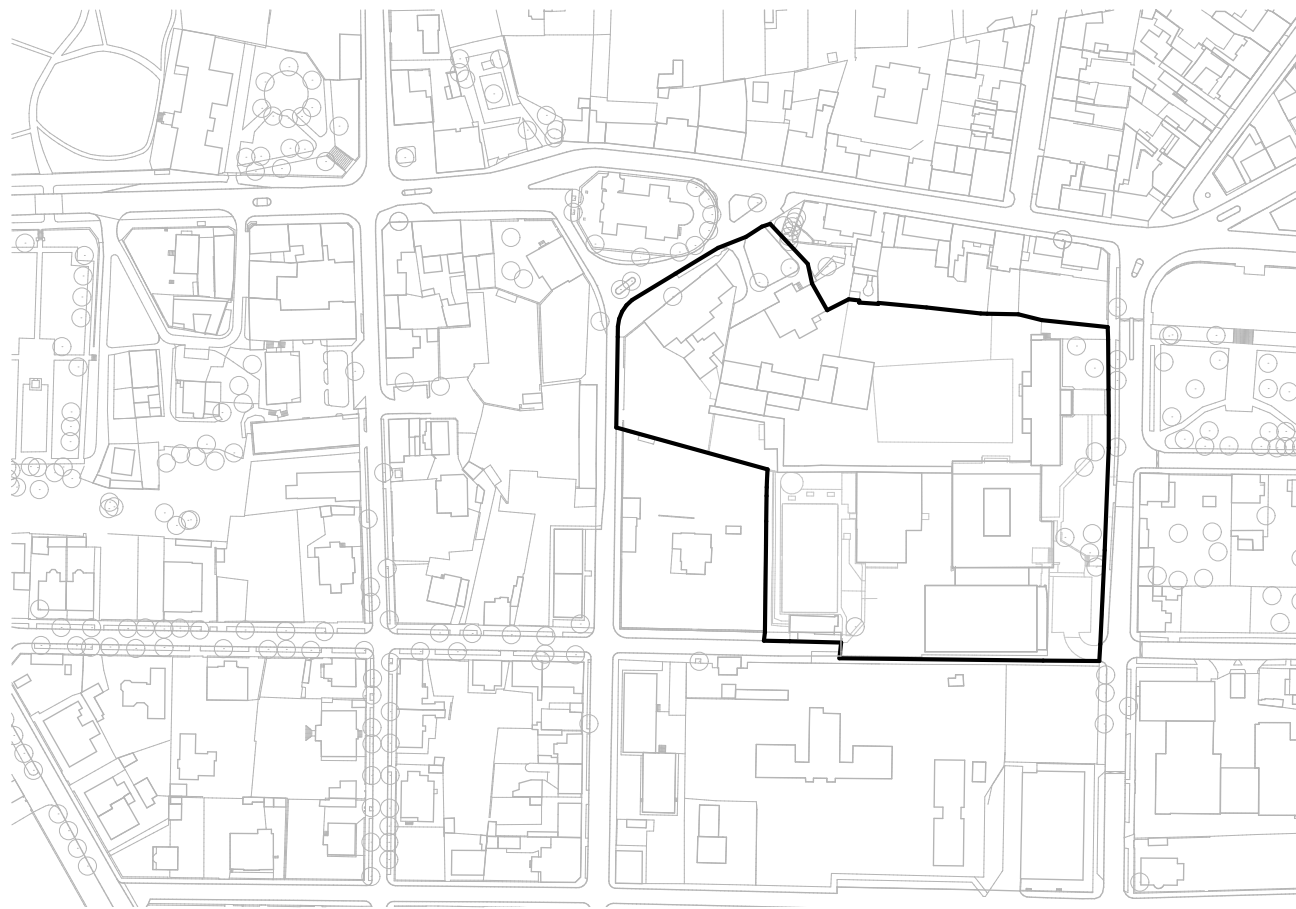

Obr. 48: Školy

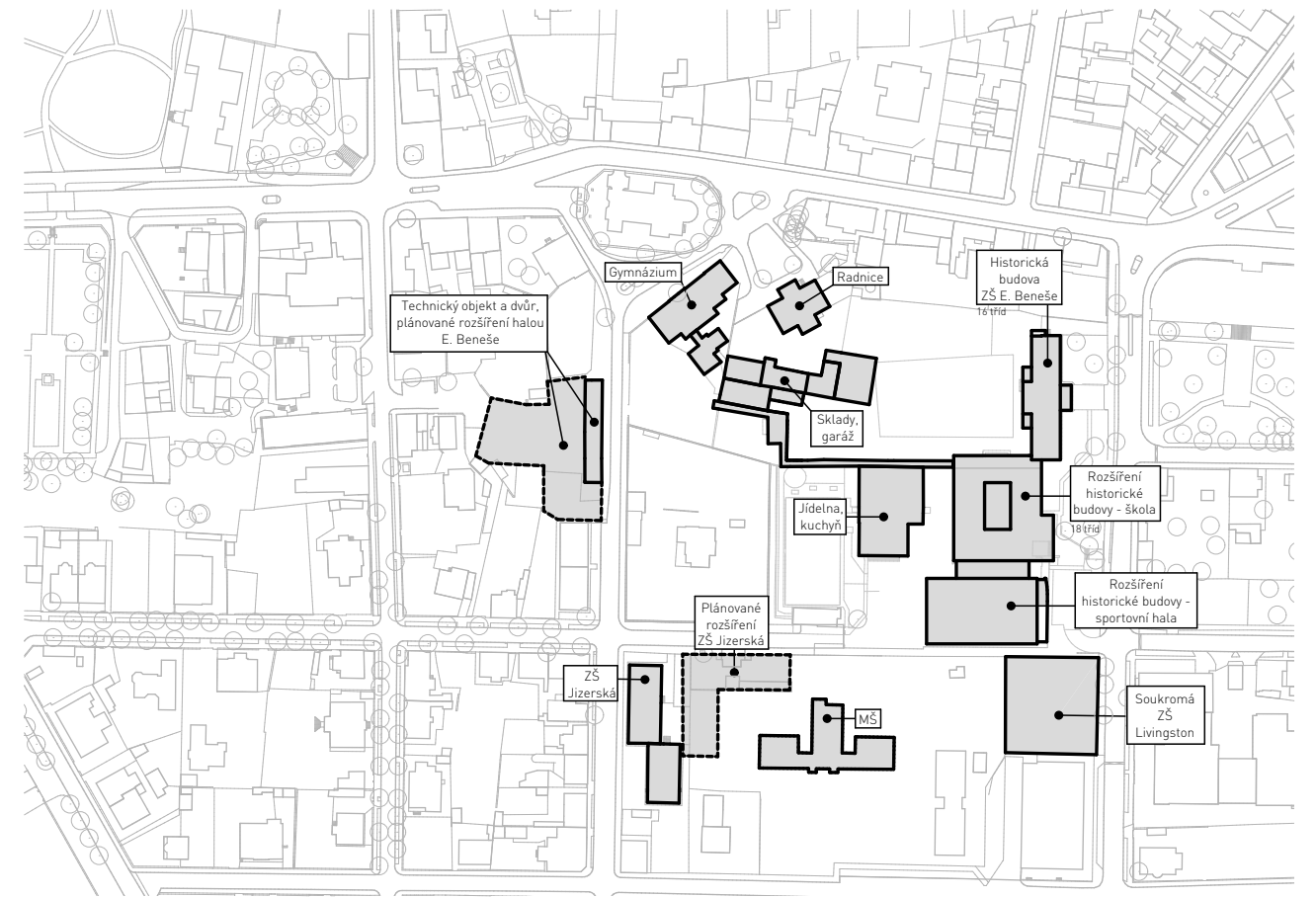

Obr. 49: Parky

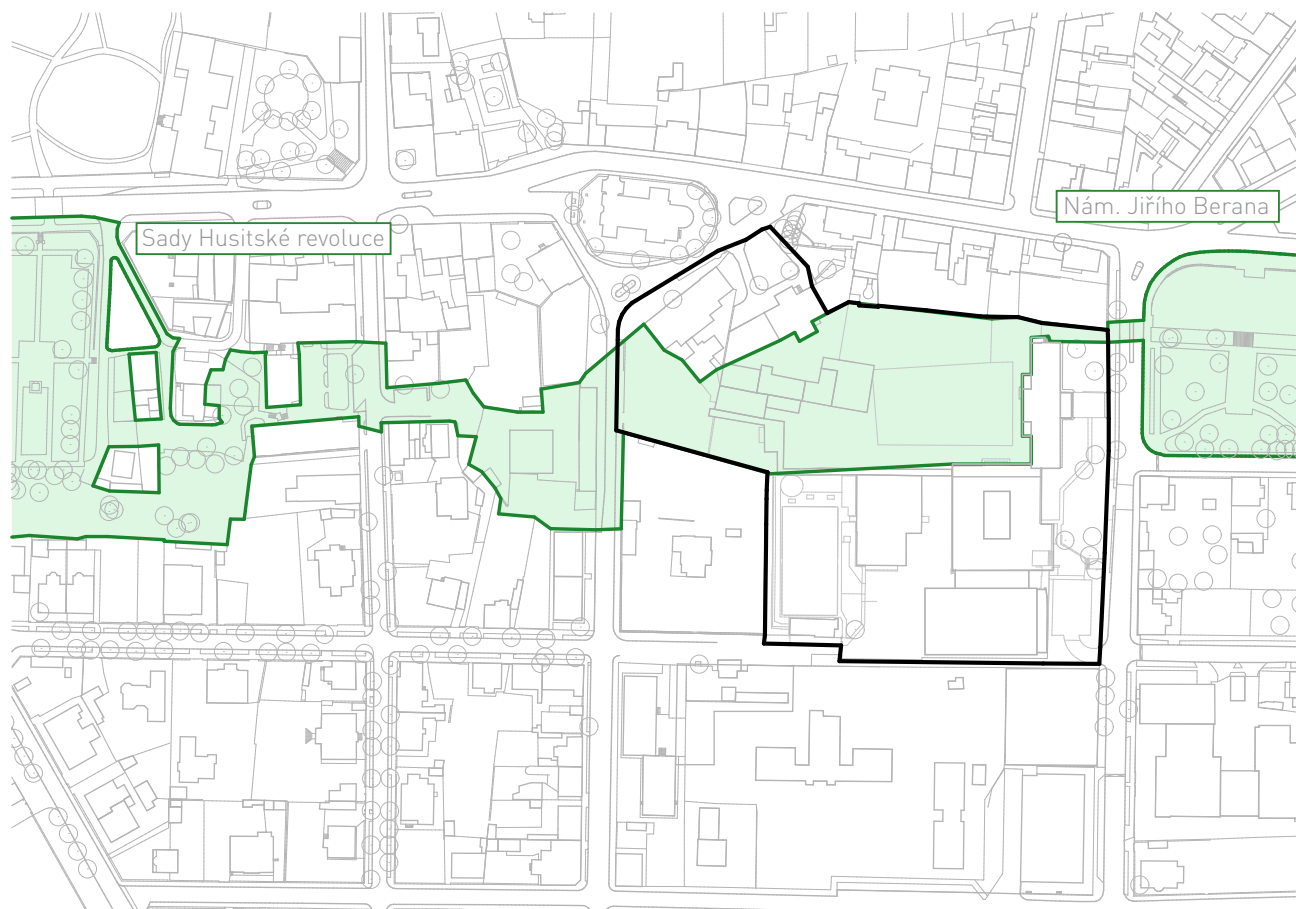

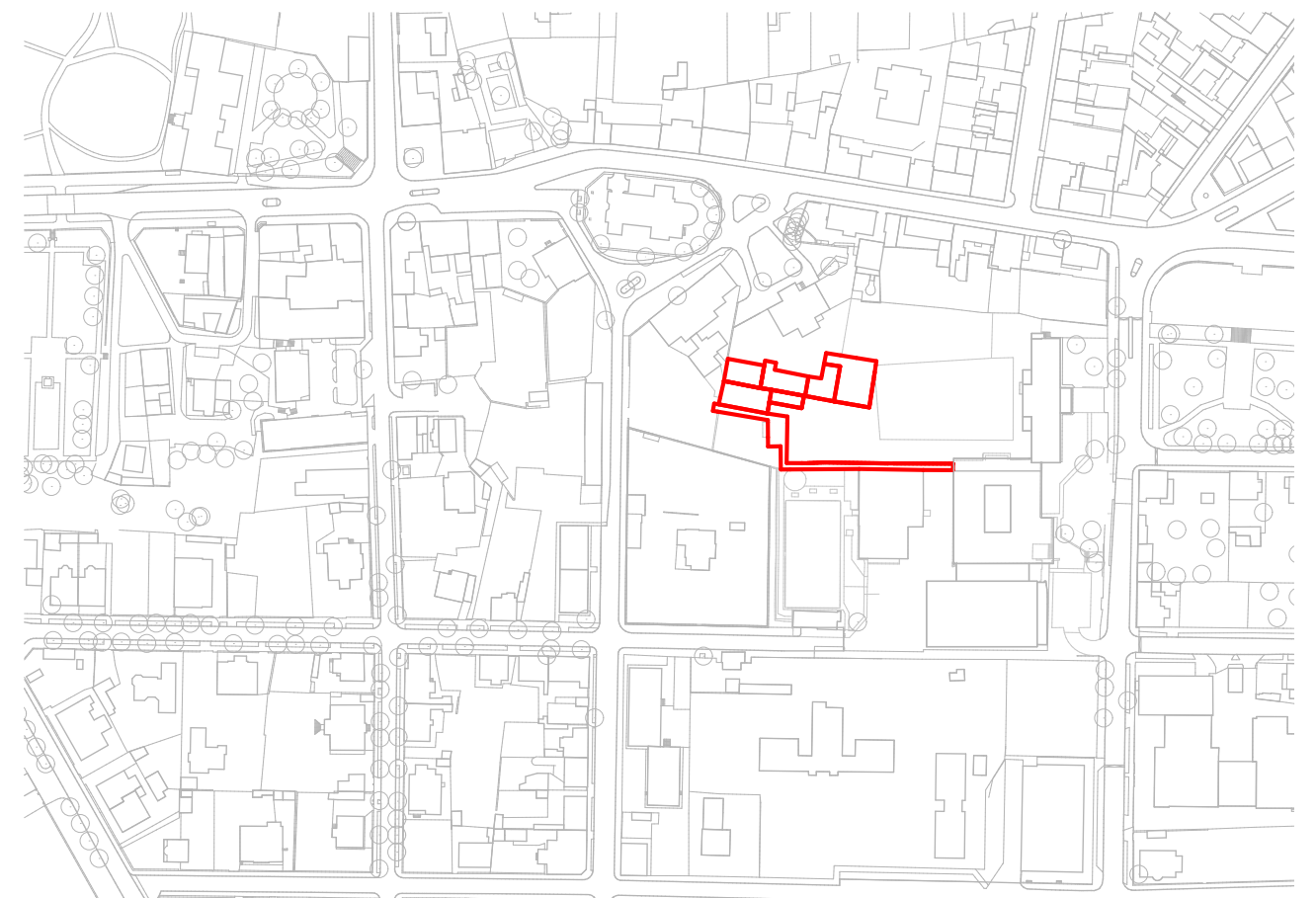
Obr. 50: Parcela, stávající stav

Obr. 52: Existující objekty, postup přístavování

Obr. 51: Zamýšlené spojení parků

Obr. 53: Objekty určené k demolici

Dokumentace návrhu

Obr. 54: Situace - navržený stav

TÉMATA NÁVRHU

Bylo třeba zaujmout postoj ke třem základním tématům: jak zapojit novou budovu do stávající urbanistické struktury, jak propojit novou část školy s existujícími stavbami v jeden fungující celek a jak by měla vypadat ideální základní škola v roce 2018.

Urbanistické řešení

Nejdůležitějším požadavkem je v tomto ohledu zachování volného průchodu severní částí parcely tak, aby průchod mezi Sady Husovi revoluce a nám. Jiřího Berana byl co nejpřirozenější. Vystává zde několik problémů. V severní části parcely se nachází několik vzrostlých stromů, které udržují "zelený" charakter promenády mezi zmíněnými parky. Severní část parcely je také na první pohled vhodná ke stavbě přístavby. Pokud by se přístavba postavila tam, promenáda se výrazně zúží a přijde o některé stromy. Dalším tématem k řešení je umístění hlavního vchodu do kampusu. Význam historické budovy školy byl výrazně oslaben přesunutím hlavního vchodu do nové přístavby. Na místě původního vchodu v ose historické budovy je nyní pouze fasáda s okny do knihovny. Kampus by měl být přístupný nejen z čela z ulice Vážská ale také ze západní strany tak, aby gymnazisté mohli snadno přejít do jídelny nebo tělocvičny, kterou také využívají. Z urbanistického hlediska je vhodné zachovat co největší plochu parcely volnou pro park.

Napojení na existující stavby

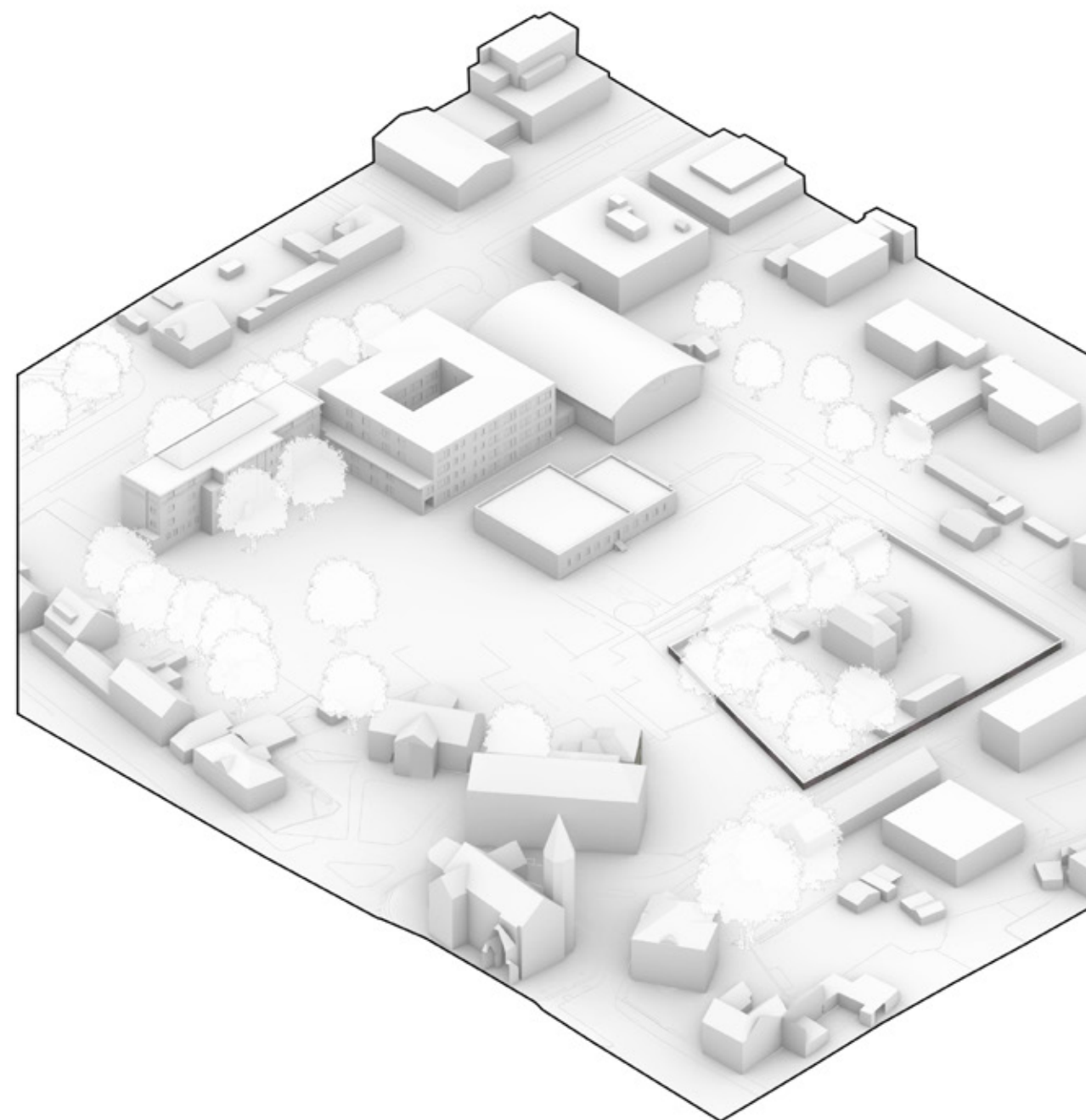
Historická část školy z r. 1936 je typologický dvojtrakt s chodbou a schodištěm na západní straně a třídami podél ní na východní straně. Nová přístavba z 90. let je atriový dům s chodbou střídavě na fasádě a kolem atria. Atrium je otevřené, pouze v přízemí je zastřešené. Učebny jsou orientovány na jih, na západ nebo do atria. Obě budovy se dotýkají rohem a fungují tak jako jeden celek. Sportovní hala na jižní straně je přístupná z přízemí atriového domu. V západní části pozemku se nachází samostatná budova kuchyně s jídelnou, která je s budovou školy propojena zastřešenou chodbou. V historické budově se nachází 16 tříd, v atriovém domě 18 tříd. Z hlediska napojení na stávající stavby je nutné zajistit napojení co nejplynulejší tak, aby výsledná stavba nebyla změtí dlouhých chodeb a aby bylo možné rozlišit (a používat) všechny tři části jako jeden celek.

Ideální škola pro rok 2018

Ideální škola splňuje dva základní požadavky. Je místem vzdělávání a výchovy a je místem setkávání.

Fyzické prostředí školy by mělo umožňovat vzdělávání založené na interakcích s ostatními ve větší míře, než je tomu dnes. Tyto interakce mají různou podobu - od kontaktu žáka s učitelem jeden na jednoho, přes práci v malé skupině u stolu, práci třídy jako celku, po spolupráci několika tříd různého věku dohromady. Zároveň by děti měli mít možnost považovat některý z prostorů za svůj a přizpůsobit si ho dle svých představ. Děti by ve škole měli zažívat různé smyslové vjemy - dům by měl být navržen tak, aby kontakt s venkem byl jednoduchý a samozřejmý a aby celodenní pobyt v interiéru mohl být snadno doplňován pobytem venku.

Škola jako místo setkávání by měla být chápána v nejširším významu tohoto slova. Ve škole by se neměli setkávat pouze děti různého věku, ale i jejich rodiče a další obyvatelé obce. Setkávat by se tam měli v různý čas a škola by měla fungovat i mimo vyučovací hodiny. Z tohoto důvodu je nutné zajistit přístupnost domu pro návštěvníky v určitém režimu

B

NÁVRH

Dokumentace návrhu

a nabídnout prostory pro setkání malého i většího počtu lidí a prostor zázemí např. pro rodičovský workshop.

Slovo kampus v popisu školy implikuje velikost. Velká škola by měla mít prostor, ve kterém se může sejít velké množství lidí. Na tomto místě je vhodné zmínit pojem *slavnost* tak, jak o něm mluví některé tzv. alternativní školy. Při slavnosti si určitá skupina lidí připomíná nějakou událost nebo nějakou událost očekává nebo ztvárňuje a na to potřebuje vhodný prostor. Nová škola by měla nabídnout prostor k takové slavnosti, při které se sejde velká část lidí z celého kampusu ať už při příležitosti vánočního trhu, rodičovského setkání nebo sousedské slavnosti.

Dílčí rozhodnutí

Na základě premis v předchozích třech odstavcích byla učiněna dílčí rozhodnutí s několika důsledky.

Přístavba bude navržena jako nejvíce dvoupodlažní proto, aby každá třída byla pocitově blízko terénu. Všechny prostory, které mají potenciál stát se na určitou část dne veřejnými, budou umístěny v přízemí. Severní část parcely bude zachována nezastavěná v největší možné míře protože tento prostor má celooobecní význam a je žádoucí, aby byl velkorysý. V důsledku těchto rozhodnutí bylo rozhodnuto o zbourání stávající jídelny, která bude nahrazena novou, integrovanou do přístavby. Přístavba bude navazovat na západní stěnu atriového domu stávající školy, se kterým se propojí v přízemí a v prvním patře. Všechny třídy v přístavbě budou umístěny v prvním patře.

STAVEBNÍ PROGRAM

Výsledný stavební program je kombinací požadavků obce Čakovice a ZŠ E. Beneše, které byly zpracovány na základě stávající studie a adekvátně kapacitně upraveny (v důsledku stavby školy na Jizerské v mezičase) a požadavků, které vplynuly v průběhu této práce.

Kapacita přístavby: 430 žáků

Velikost kmenové třídy: 24-26 žáků

Počet tříd: 18

Prostory rozšiřující kmenové třídy: spol.pro každé 2-3 třídy

Půlené třídy: 3-4 ks

Speciální třídy: 3-4 ks

Kabinety: 6 ks

Velká tělocvična: 18 x 36 m

Malá tělocvična: 7 x 13 m, 2 ks

Zázemí tělocvičen společné, šatny, wc

Venkovní hřiště: 20 x 40 m

WC pro žáky a učitele dle počtu osob

Úklidové místnosti

Kanceláře, vedení školy: ředitel, tajemník 3x, sborovna/
zasedací místnost, ekonomické oddělení, pracovna psych.
poradce

Archiv

Jídelna: cca 500 m²

Kuchyně: cca 400 m²

Bufet se zázemím

Šatny stávající: cca 450 m²

Rozšíření šaten pro přístavbu

Venkovní prostory, zahrada

Vstupní hala, společné prostory

Zázemí pro rodiče (sprcha, šatna, malé prac. místo)

NÁVRH

Atmosféra

Nově navržená přístavba školy je pro kolemjdoucího dům, který "pluje" parkem. Vrchní patro s třídami a dřevěnou fasádou mezi dvěma betonovými deskami sedí na těžkých, lehce předimenzovaných betonových, nohách v přízemí jako námořní molo. Každá třída domu je vybavena třemi dvoukřídlými francouzskými okny. Pokud jsou všechna okna otevřena, jedna stěna třídy částečně "zmizí". Díky umístění všech tříd do prvního patra, je z každé z nich výhled do koruny stromů ve vlastní nebo sousední zahradě, nikoliv na kmeny stromů. Děti jsou stejně blízko zemi jako koruně stromu.

Materiály

Převažujícím materiálem domu je pohledový beton. (Betonové jsou nosné sloupy, z nabíleného betonu jsou nosné stěny a stropy, interiérové vyzdívky nenosných stěn jsou z nabílených plynosilikátových tvárníc). Materiálem, který definuje výraz domu, je nicméně dřevo fasády prvního patra. Stávající dvě budovy jsou omítnuty bílou barvou.

Tvar domu - prsty/pavilony

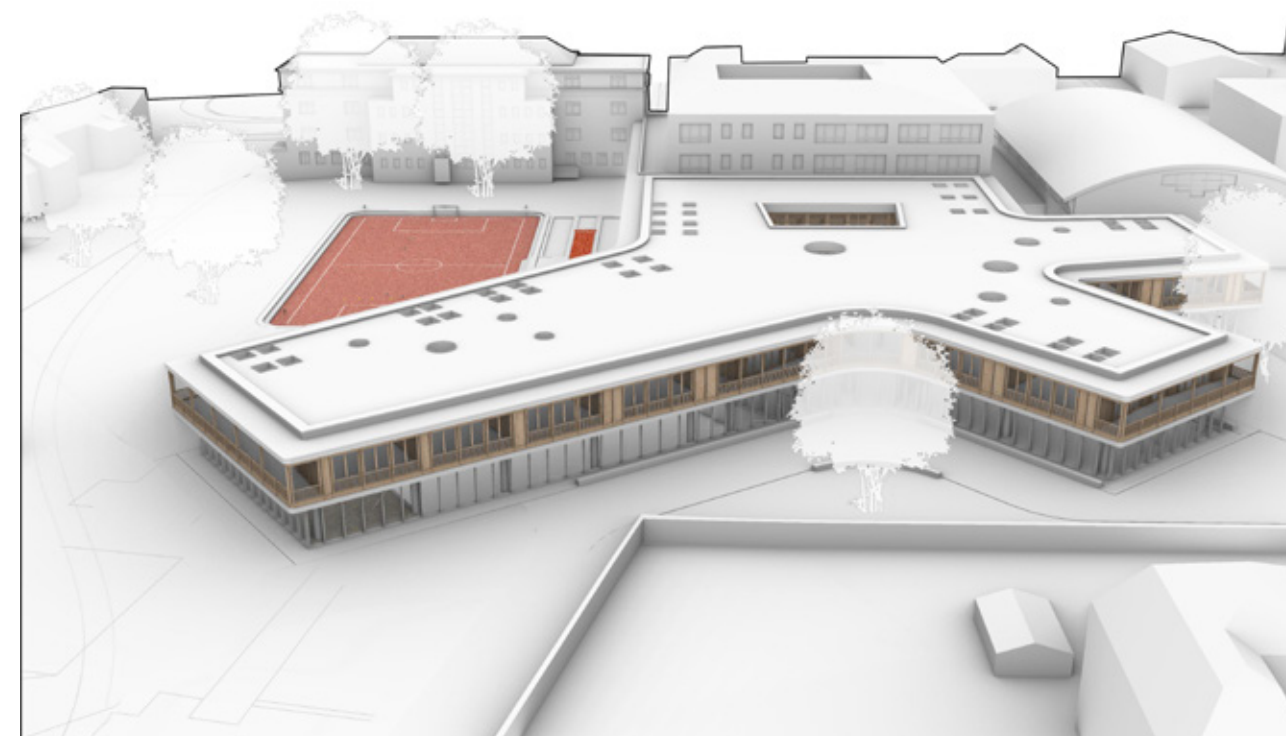
Na první pohled nepravidelný půdorysný tvar domu má jasná pravidla. Ze společného centra domu (všech tří domů) do parku vybočují tři prsty-pavilony, každý s jiným tématem přízemí. Nejdelší z nich zabírá velká tělocvična, která je o jedno patro zahlobená pod zem - kromě své špičky. Ve špičce je umístěna malá tělocvična, která zahlobená není a pokud zde žáci cvičí, cvičí téměř doslova v parku. V odpoledních a večerních hodinách se tento prostor může změnit v besídku v parku - může být do parku otevřen a využit k činnostem jako zahradní slavnost apod. Druhý prst-pavilon je věnován jídelně, která, ze třech stran prosklená, navazuje na velký dvůr se stromem a malý dvůr se stromem. Ve třetím prstu-pavilonu je umístěna kuchyně a sousedí s technickým dvorem.

Tři prsty definují několik venkovních prostor, každý s jiným charakterem. Největší z nich je sevřen mezi nejdelším prstem a historickou budovou. V tomto prostoru je umístěno venkovní hřiště. Hřiště je umístěno na osu historické budovy a na osu druhé vnitřní malé tělocvičny. V tomto místě přístavba částečně objímá atriový dům (a rozšiřuje tak částečně jeho prostor). V čele hřiště u staré budovy jsou dva velké vzrostlé stromy, na hraně hřiště jeden středně velký strom. Celé toto uspořádání vytváří velkorysý, ale intimní venkovní prostor školy, jehož severní strana je otevřená (vede kolem něj promenáda spojující dva Čakovické parky).

Prst s tělocvičnou a prst s jídelnou a plot sousedního pozemku mezi sebou uzavírají velký dvůr se stromem. Z tohoto dvora vede druhý vstup do školy. Dvůr je menší a intimnější než dvůr se hřištěm a slouží pro přestávkové "vyvětrání se". Malý dvůr se stromem mezi prstem jídelny a prstem kuchyně má spíše "uvítací" funkci pro žáky přicházející do jídelny z jižní strany. Přímo na něj navazuje technická plocha s několika parkovacími stáními a vstupem do kuchyně pro zásobování.

Typologie domu

Dům je kombinací a modifikací několika typologií. Kombinují se tu dva požadavky. Požadavek na kompaktní dům a požadavek na dům s dlouhou fasádou. Dlouhou proto, že půdorysná stopa domu je velká a je třeba jej prosvětlit. Nepravidelný tvar je v tomto případě vhodný nejen z urbanistického hlediska (tvoření dvorů), ale i z hlediska osvětlení. (I přes to je požadavek na osvětlení v severních třídách kompenzován světlíky.) Tam, kde přístavba navazuje na stávající domy je to

dům atriový. Jednotlivé prsty jsou pojaty jako pětitrakty. Klasické trojtraktové schéma s chodbou uprostřed je rozšířeno o meziprostor mezi chodbou a třídami se společnými prostory tříd. V několika místech je třída posunuta směrem k chodbě, společný prostor je vypuštěn a namísto něj vznikne na fasádní straně místo pro terasu.

Schéma kmenových tříd - třídní skupiny/klastry

Kmenové třídy jsou uspořádány do skupin po třech. Motivací pro toto rozhodnutí je několik.

První motivací je snaha o vytvoření určité pospolitosti mezi několika třídami. Další motivací je nabídnout různost prostor a vrstevnatost prostředí. V tomto schématu jsou společné prostory k dispozici vždy třem třídám dohromady. Toto uspořádání je inspirované některými školami vyučujícími podle Jenského plánu. V Jenských školách jsou třídy uspořádány do skupin po třech a každá třída je v jiném ročníku, žáci se mohou učit od sebe navzájem. Mnohdy probíhá vyučování společně. Cílem zde není navrhnout třídy pro vyučování podle Jenského plánu. Není nutné, aby třídy ve skupině byly z různých ročníků, ani není nutné, aby se děti intenzivně při výuce mísily. Schema ale nabízí několik prostor, kde se děti mohou jít soustředit na samostatnou práci nebo které si mohou přizpůsobit podle sebe.

Každá skupina tříd je navržena jako "semiautonómni" jednotka. Je vybavena jedním záchodem pro chlapce a jedním pro dívky. Místem se stoly pro samostatnou práci, společným "obývkem" s velkou skříní a společnou venkovní terasou. Toto schéma je vhodné pro žáky nižších ročníků, kdy učitel dochází za žákem. Ve vyšších ročnících, kdy žák občas dochází za učitelem, je toto schéma méně vhodné. V přístavbě jsou tedy navrženy prostory pro žáky, kteří jsou ve škole krátce nebo se s ní dokonce teprve seznamují. Těmto žákům schéma třídních skupin poskytne větší pocit bezpečí a chráněnosti ve velké budově "kampusu".

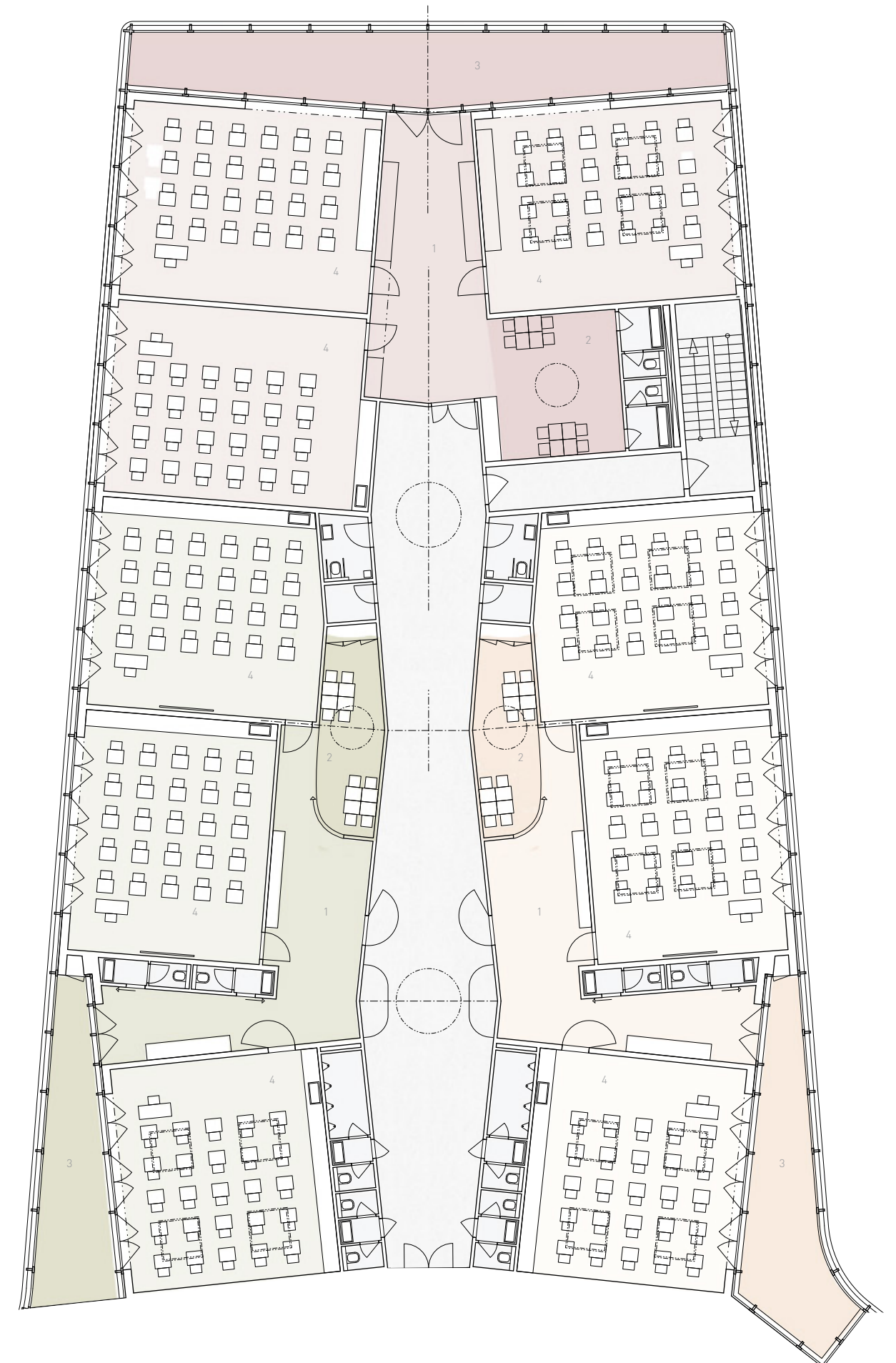
Organizace šaten

Šatny v takto velkém objektu se dají pojmout centralizovaně nebo decentralizovaně. Zde je použit centralizovaný způsob pro všechny žáky školy. Argumentem pro toto řešení jsou již existující centrální šatny pro existující dvě budovy - není místo pro šatny před třídami. Není vhodné kombinovat oba systémy dohromady. Šatny jsou umístěny v přízemí podél hlavní chodby. Stěna šaten sousedící s touto chodbou je navržena jako prosklená a šatny jsou uspořádány do dvou velkých open space prostorů.

Organizace vnitřních prostor, vstupy

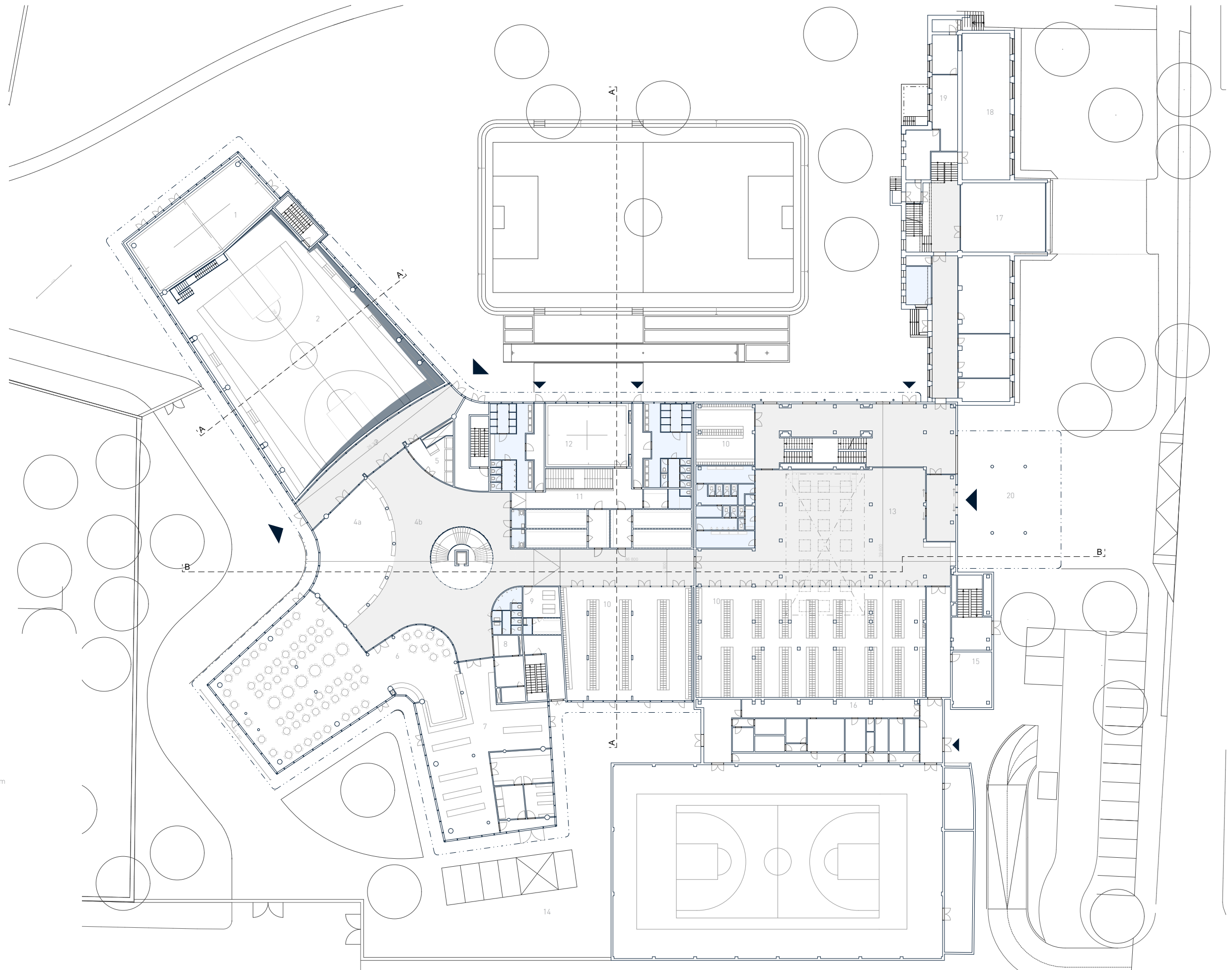
Hlavní vstup do "kampusu" se nachází na východní straně z ulice Vážská. Zde je umístěna autobusová zastávka a povrchové a podzemní parkoviště. V přízemí má dům dvě "srdce". Halu za hlavním vstupem s recepcí, která je osvětlena shora světlíkem v atriovém domě a prostor v západní části domu orientovaný k velkému dvoru se stromem. Oba prostory jsou spojeny chodbou širokou 4,9 metru, podél které jsou umístěny centrální šatny a vstup do šaten a zázemí tělocvičen.

- 1 - společný "obývk"
- 2 - místo soustředění
- 3 - společná terasa
- 4 - kmenová třída

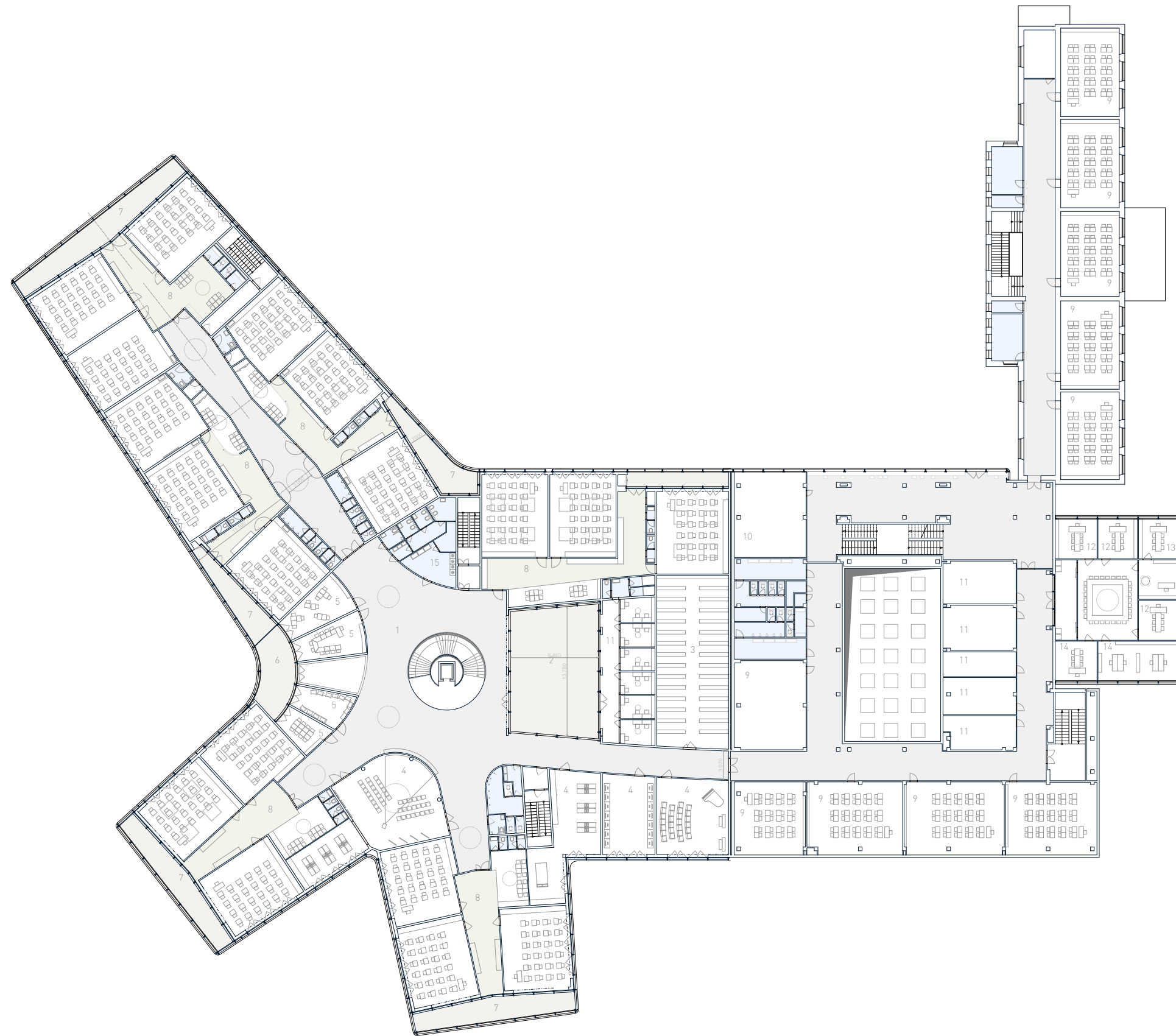
Obr. 58: Detail uspořádání tříd do skupin po třech

- 1 - malá tělocvična
- 2 - velká tělocvična
- 3 - zádveří s výhledem do tělocvičny
- 4a - hall - "arena", se sezením kolem sloupů
- 4b - hala
- 5 - odpad
- 6 - jídelna, výdej
- 7 - kuchyň
- 8 - bistro se skladem
- 9 - zázemí pro rodiče se sprchou, šatnou a pracovním místem
- 10 - centrální šatna
- 11 - šatny tělocvičen
- 12 - malá tělocvična
- 13 - vstupní hala
- 15 - sklad
- 16 - šatna sportovní haly
- 17 - knihovna
- 18 - tělocvična
- 19 - byt školníka
- 20 - hlavní vstup

Obr. 59: Půdorys přízemí

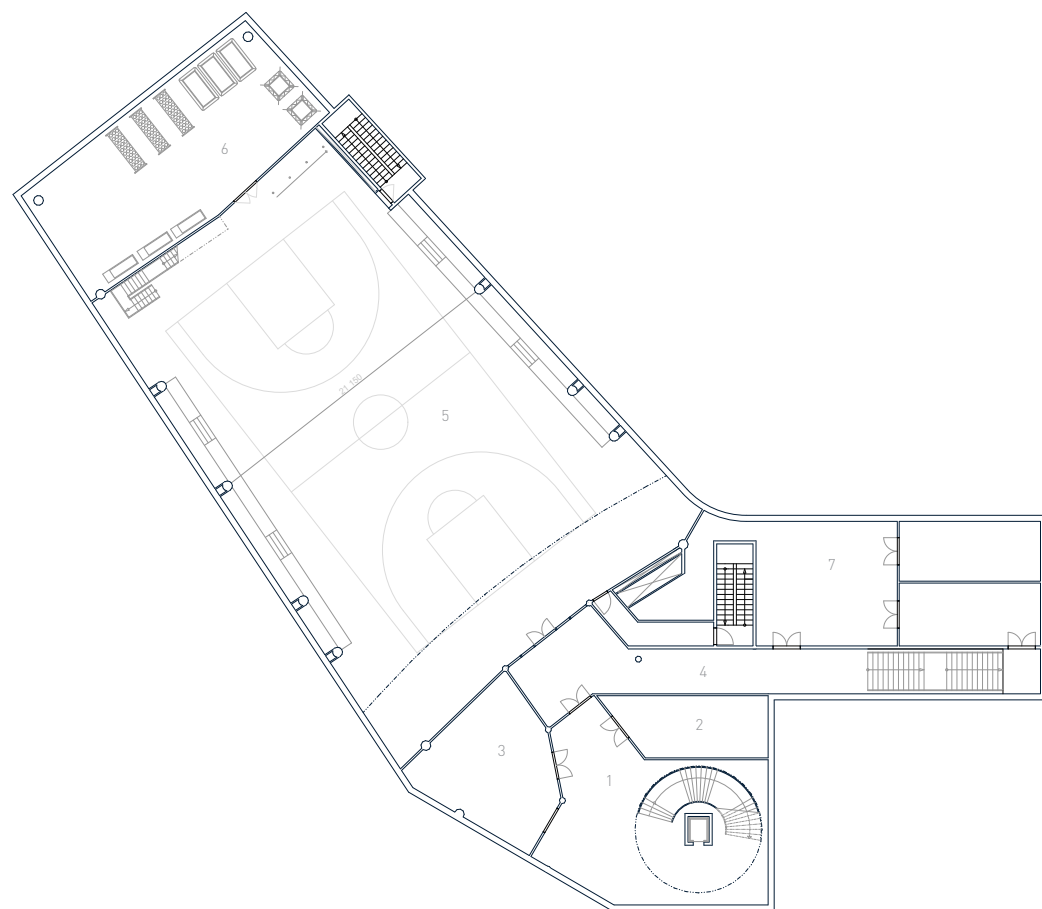

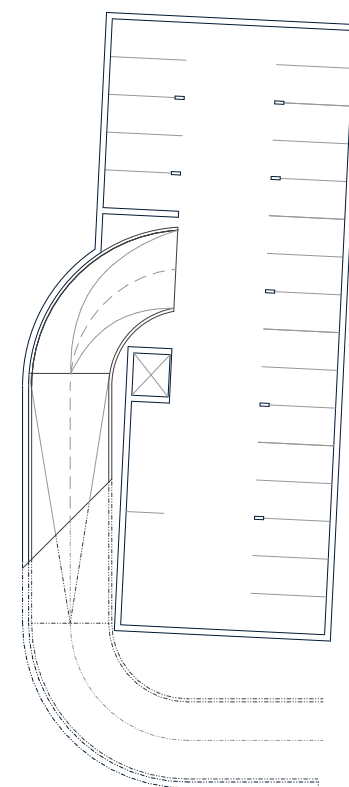
- 1 - hala
- 2 - atrium, venkovní prostor
- 3 - centrální archiv
- 4 - třídy se speciálním vybavením
- 5 - půlené třídy
- 6 - společná terasa
- 7 - terasa společná pro skupinu tří tříd
- 8 - společný "obývák" skupiny tří tříd
- 9 - kmenová třída
- 10 - posilovna
- 11 - kabinet
- 12 - tajemník
- 13 - ředitel, asistentka
- 15 - prádelna, úklid

0 10 50

Obr. 60: Půdorys 1. patra

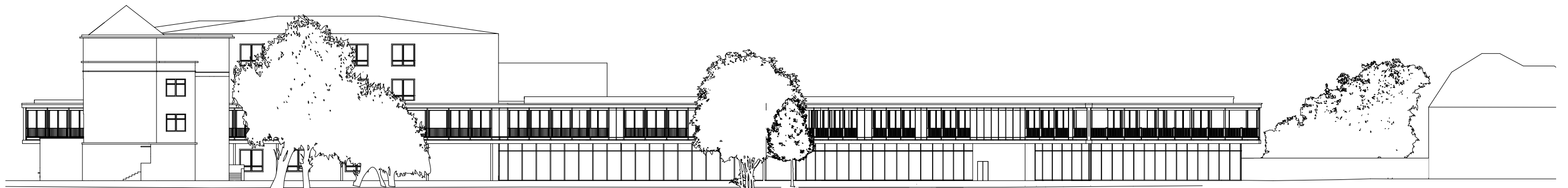
- 1 - vstup do suterénu
- 2 - sklad židlí a nábytku
- 3 - archiv městské části Praha Čakovice
- 4 - chodba z šaten tělocvičny
- 5 - velká tělocvična
- 6 - nářadovna
- 7 - technické místnosti

Obr. 61: Půdorys 1. suterénu, M 1:500

Obr. 79: Západní pohled

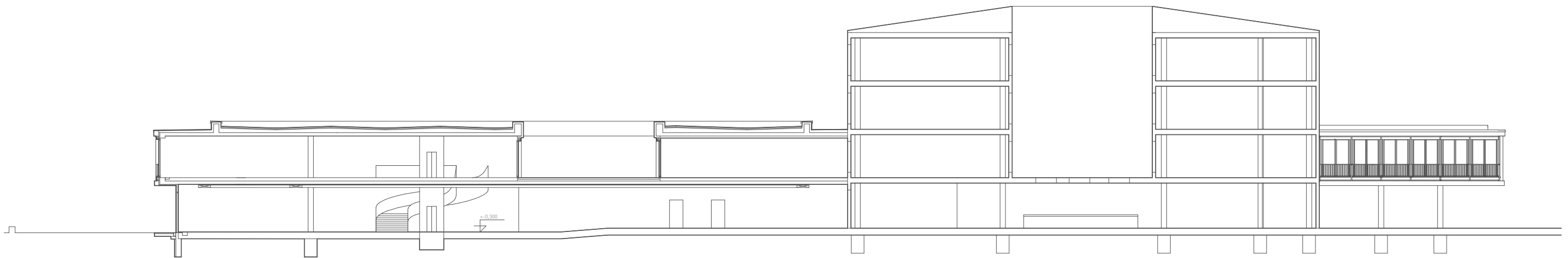
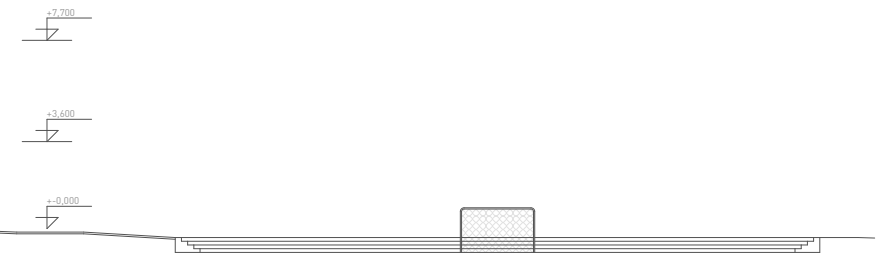
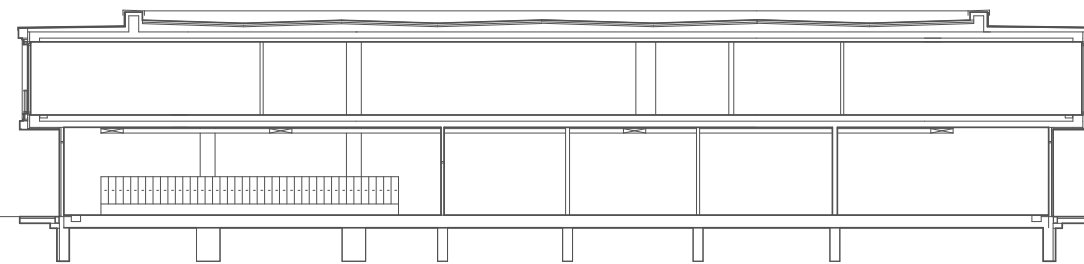
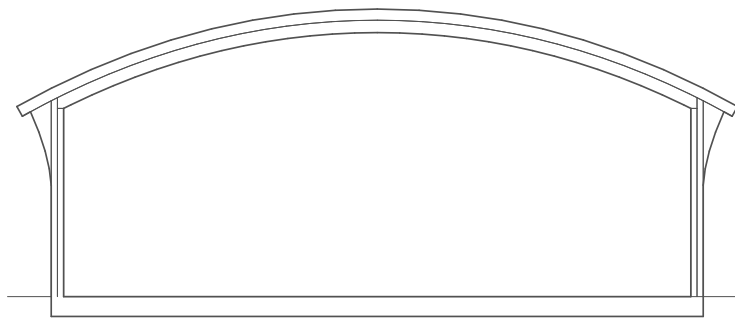
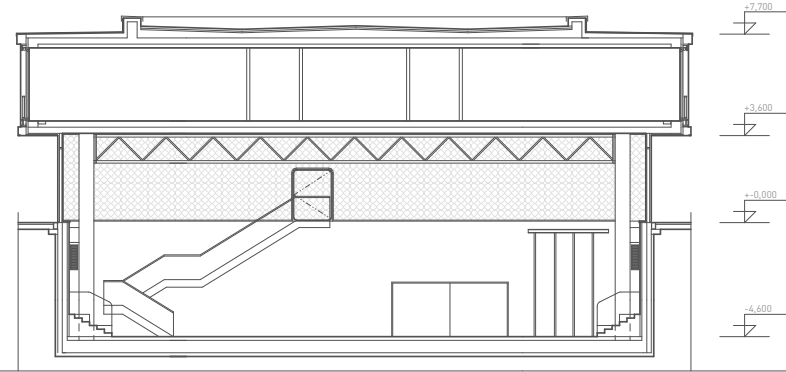

Obr. 79: Severní pohled - od hřiště

Obr. 62: Východní pohled - vstup, M 1:300

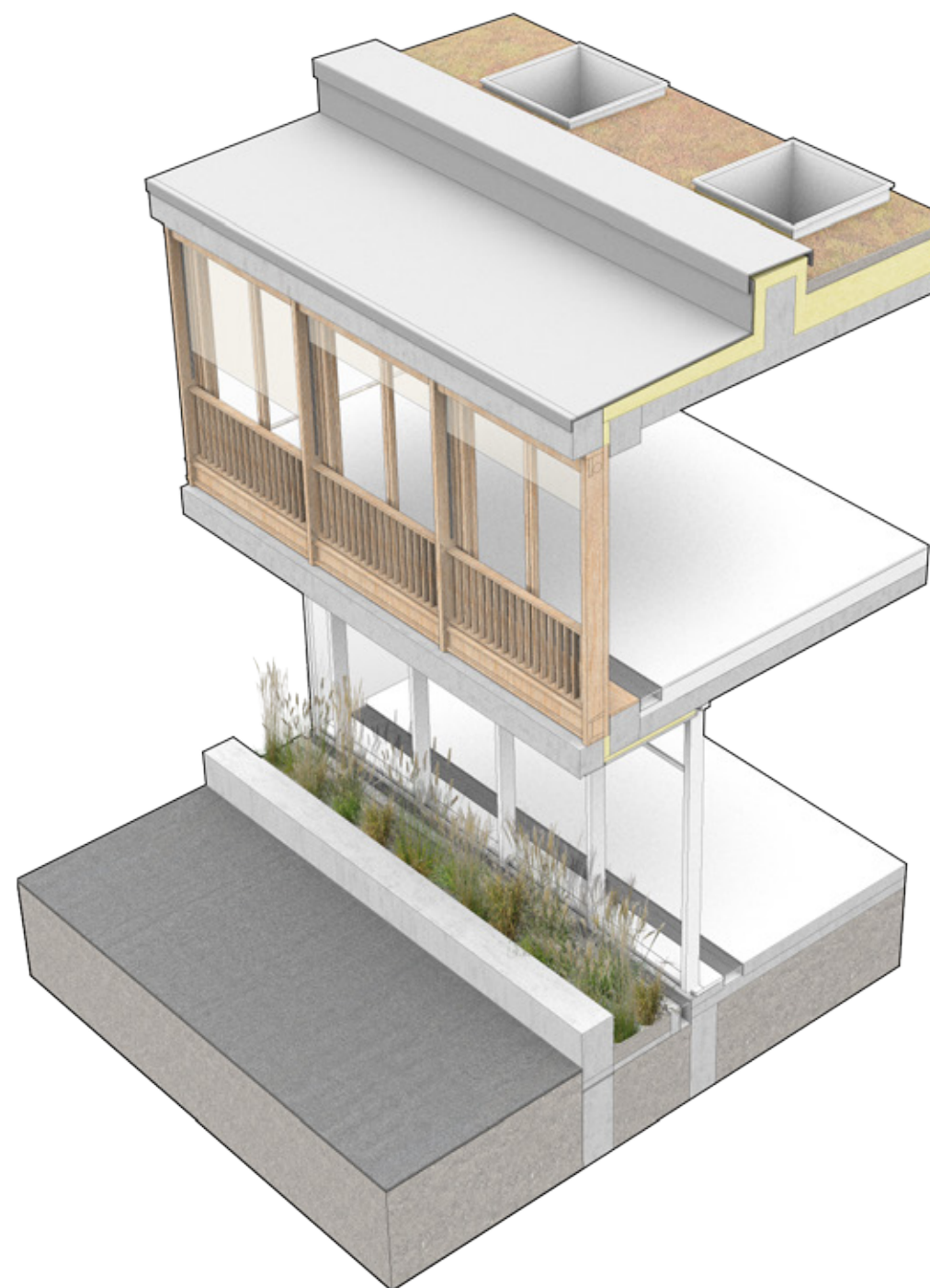
Obr. 63: Řezy A-A, B-B, C-C, M 1:300

DETAIL FASÁDY, KONSTRUKCE DOMU

Konstrukce domu je navržena jako železobetonová. Jedná se o kombinovaný systém nosných zdí a sloupů. Vodorovné konstrukce jsou tvořeny železobetonovou deskou s průvlaky. V místě zahlobené tělocvičny je dům založen na hydroizolační vaně. Část domu nad tělocvičnou je vynesena ocelovými příhradovými nosníky. Střecha je řešena jako zelená. Dům je vytápěn centrálně plynem, technické místnosti se nachází v suterénu. Vzduchotechnika je rozvedena v přízemí. Třídy v patře jsou větrány přirozeně. V přístavbě se nachází tři požární schodiště s vyústěním na terén. Stavba je vybavena samostatným hasicím zařízením.

Dům má působit tektonicky - má být patrná jasná logika skladby konstrukcí. Těžkými betonovými sloupy v přízemí je nesena železobetonová deska prvního patra. Nad betonovými sloupy přízemí jsou umístěny nosné železobetonové stěny, které zároveň fungují jako nosníky vykonzolovaných částí domu. Celé první patro přístavby v místech "prstů" tedy funguje jako nosník tvořený podlahovou a střešní deskou a zmíněnými nosnými zdmi.

Fasáda přízemí je navržena jako lehký obvodový plášť ze sloupků a příčníků s otevíráním na některých místech v horní části cca 60 cm pod stropem. Fasáda prvního patra přístavby je navržena jako dřevěná. Bylo by k další diskusi ve fázi realizace, jestli celodřevěné řešení této fasády je účelné, dalo by se uvažovat o hliníko-dřevěném kompozitu jako řešení pro zajištění dostatečné tepelné neprostupnosti. Atika je odsunuta od okraje fasády z hlediska estetického - střešní deska působí tence. Zároveň atika působí jako průvlak pro vynesení až devítimetrového rozponu.

Obr. 65: Severní pohled - pohled z parku přes hřiště na školu

Obr. 66: Průhled parkem ze západní strany od plánované haly Edvarda Beneše

Obr. 67: Pohled z jídelny do dvora

Obr. 68: Chodba před vstupem do skupiny 3 tříd

Obr. 69: Výhled z běžné třídy

Obr. 70: Terasa společná pro skupina 3 tříd

Závěr

B

NÁVRH

Dokumentace návrhu

VELIKOST DOMU, STATISTIKA

Celková zastavěná plocha domu:	3 330 m ²
Hrubá podlažní plocha dohromady:	9 320 m ²
HPP nadzemních podlaží:	7 410 m ²
HPP podzemních podlaží:	1710 m ²
Obestavěný objem:	32 600 m ³
Nadzemní podlaží:	26 670 m ³
Podzemní podlaží:	5 980 m ³
Konstrukční výška první patro:	3,6 m
Konstrukční výška přízemí:	3,9 m
Velikost běžné kmenové třídy:	61 m ²
Velikost společné části skupiny 3 tříd:	90 m ²

ZÁVĚR

Způsob, jakým byla přístavba navržena má jeden výrazný viditelný důsledek. Rozhodnutí uspořádat třídy do skupin a poskytnutí dalších společných prostor navíc k běžné chodbě má za následek větší prostorovou a tím ekonomickou náročnost stavby. Na druhou stranu přináší prostorovou kvalitu. Tento návrh, dimenzovaný pro 430 žáků, dosahuje téměř stejné podlahové plochy jako existující studie, která byla navržena pro 630 žáků - tedy dvoutřetinová kapacita na téměř stejné ploše. (32 600 m³ předloženého návrhu vs. 39 100 m³ existující studie).

Tématem k diskusi je oplocení školního pozemku. Na jižní a západní straně je pozemek oplocen. Na straně hřiště v návrhu oplocen není. To považuji za důležité - odpoledne je hřiště možné používat veřejností, park není narušen plotem a škola není kompletně "za zdí". Oplocení není navrženo i s vědomím, že takto není školní areál v souladu s textem normy. Oplocená část školního pozemku se nachází na západní straně parcely.

Z mého pohledu má návrh několik kritických míst a několik vyložených pozitiv. Nejsilnějším aspektem je myslím jeho celkový výraz a přívětivost směrem k okolí. Myslím, že parkem i přes svoji velikost opravdu "pluje". Návrh je myslím silný interakcemi, které nabízí v parteru - tělocvičnami orientovanými do parku, jídelnou mezi dvěma intimními dvory, velkorysým hřištěm zapuštěným do země, sloužícím jako sportoviště i jako místo pro setkání celé školy s "tribunami" ve formě schodů v prvním plánu a ve formě tříd v druhém plánu a dále množstvím míst různé velikosti pro setkávání, která mohou sloužit svému primárnímu účelu během vyučovacích hodin a dalším účelům odpoledne a večer (jídelna, tělocvična, venkovní hřiště, hala s "divadelním" prostorem v západní části přízemí. Návrh je myslím silný i v detailu fasády v návaznosti na třídy, kdy je možné jednu stěnu třídy prakticky otevřít. Důležitým a dobrým rozhodnutím bylo navrhnout dům nízkopodlažní.

Nevýhodou návrhu je jeho relativní technická komplikovanost. I přes snahu racionalizovat nepravidelný tvar do opakujících se segmentů je míra nepravidelných částí poměrně vysoká. Návrh se nedokázal vyhnout určité chodbovosti i přesto, že chodby mají průhledy na fasády a jsou osvětlené světlíky.

Seznam referencí

FASNEROVÁ, Martina. Kurikulární změny a jejich odraz v klimatu školy z pohledu rodičů. Olomouc, 2009. Rigorózní práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

STUDIUM PSYCHOLOGIE. Faktory ovlivňující psychický vývoj jedince, výběr ze známých teorií [online]. [cit. 2018-05-17]. Dostupné z: <http://www.studium-psychologie.cz/vyvojova-psychologie/2-faktory-vyvoje.html>

RÝDL, Karel. Karel Rýdl: DOKUMENTY 92. Alternativní pedagogické hnutí v současné společnosti. In: Učitelství [online]. 2015, 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.ucitelske-listy.cz/2015/11/karel-rydl-dokumenty-92-alternativni.html>

FEŘTEK, Tomáš. CO VÁS V ALTERNATIVNÍ ŠKOLE NENAUČÍ. In: Respekt [online]. 2015, 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: [CO VÁS V ALTERNATIVNÍ ŠKOLE NENAUČÍ](http://www.respekt.cz/2015/02/13/co-vas-v-alternativni-skole-nenauci/)

Škola života - Jak ob stojí absolventi alternativních škol v životě? [Div.Kampa 10.3.2015]. In: Youtube [online]. 2015, 2015 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=LoYHgTqeLEw&feature=youtu.be>

RÝDL, Karel. Školy tzv. jenského plánu. Pedagogika, časopis pro vědy o vzdělávání a výchově. 1993, XLIII(3), 285-286.

KASPER, Tomáš. Jenské školství v Nizozemí. Metodický portál, inspirace a zkušenosti učitelů [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/1402/JENSKÉ-SKOLSTVI-V-NIZOZEMI.html/>

Jenské školy. In: Alternativní školy [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/category/jensky-plan/>

Montessori schools: Education. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Montessori-schools>

MONTESSORIVKOSTCE. In: Youtube [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=EsMjrdMM3h8>

TŘÍDA MŠ A ZŠ MONTESSORI UZNANÝ STANDARD. In: ZŠ a MŠ Na Dlouhém Lánu "Zdravá škola na zdravé planetě" [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.zsdlouhylan.cz/cz/montessori-tridy/standard-tridy/>

<http://www.alternativniskoly.cz/category/waldorfska/>

SVOBODA, Jindřich. Antroposofie [online]. In: . [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: http://www.spoved.web2001.cz/stud_mat/antropo.htm

DOUBRAVA, Lukáš. Waldorfské školy mají své místo, ale nejsou nadprůměrné. In: Učitelství [online]. [cit. 2018-02-

Seznam referencí

13]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=3386>

Začít spolu. In: Alternativní školy [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/category/zacit-spolu/>

PRŮBĚH JEDNOHO DNE V ZÁKLADNÍ ŠKOLE, VE TŘÍDĚ S PROGRAMEM ZAČÍT SPOLU. In: Začít spolu [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.zacitspolu.eu/zs>

RODIČE VÍTÁNI. Postavit soukromou školu na zelené louce? V pražských Čakovcích se to povedlo. In: Rodiče vítání [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.rodicevitani.cz/nezarazene/postavit-soukromou-skolu-na-zelene-louce-v-prazskych-cakovcich-se-to-povedlo/>

Škola bez známek? Žádný experiment na dětech, říká ředitelka. In: Aktuálně.cz [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dtv/skola-bez-znamek-zadny-experiment-na-detech-rika-reditelka/r-878c106acd9511e485d7002590604f2e/>

Zdravá škola. In: Alternativní školy [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/zdrava-skola/zdrava-skola/>

Dobrá škola. In: Alternativní školy [online]. [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/category/dobra-skola/>

RÝDL, Karel a T. DIETRICH. Školy tzv. jenského plánu. Výzva: Co může oficiální škola převzít z jenského plánu? In: Alternativní školy [online]. 1993 [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=3478&lang=cs>

PROBLÉMY ČESKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A NÁVRHY JEJICH ŘEŠENÍ [online]. In: . [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/68551527-Problemy-ceskeho-vzdelavani-a-navrhy-jejich-reseni.html>

ORR, David. Place and Pedagogy. The Namta Journal. 2013(Vol. 38., No. 1), 183-188.

Radio Praha [online]. [cit. 2018-05-17]. Jan Amos Komenský. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/static/jan-amos-komensky/historie-skolstvi>

Národní ústav odborného vzdělávání [online]. [cit. 2018-05-21]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/schema-vzdelavaci-soustavy>

Čakovice s přilehlými obcemi; plánované rozvojové plochy bydlení, Švehla, Štiaková, Macháčková; Cvičení U6 FA %CVUT, vedoucí kurzu Irena Fialová

Seznam vyobrazení

- Obr. 1* Třída z doby Rakousko-Uherské monarchie [online]. In: . [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.prerovmuzeum.cz/zamek-prerov/stale-expozice>
- Obr. 2* Třída z 50. let [online]. In: . [cit. 2018-02-13]. Dostupné z: <http://www.prerovmuzeum.cz/zamek-prerov/stale-expozice/skolni-trida-z-50-let-20-stoleti>
- Obr. 3* Schéma vzdělávací soustavy [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: Schéma vzdělávací soustavy [Digital image]. (n.d.). Retrieved from <http://www.nuov.cz/schema-vzdelavaci-soustavy>
- Obr. 4* Skupinová práce ve třídě podle Jenského plánu, 1927 [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.grundschulservice.de/Elternbrief%20Nr.%2019.htm>
- Obr. 5* Rozložení třídy v Jenské škole v Holandsku [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://onderwijszovoort.blogspot.cz/2015/06/1395-lokaalinrichting-inrichting-vanuit.html>
- Obr. 6* Typická Montessoriovská třída s velkým množstvím materiálů k výuce [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://ami-global.org/montessori/montessori-environments>
- Obr. 7* Typická neurčitost Montessoriovské třídy - děti okupují prostor podle svých aktuálních potřeb [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://amshq.org/Montessori-Education/Introduction-to-Montessori/Montessori-Classrooms>
- Obr. 8* Waldorfská třída s typickou rozostřenou výmalbou v Kimberton Waldorf School [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.glassdoor.com/Photos/Kimberton-Waldorf-School-Office-Photos-IMG627971.htm>
- Obr. 9* Rozložení třídy Začít spolu [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.alternativniskoly.cz/category/zacit-spolu/>
- Obr. 10* Kuchyňské studio [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://zslivingston.cz/vybaveni/#prettyPhoto>
- Obr. 11* Třída [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://zslivingston.cz/vybaveni/#prettyPhoto>
- Obr. 12* Hlavní vstup, zahrada na střeše [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://zslivingston.cz/vybaveni/#prettyPhoto>
- Obr. 13* Interiér školy [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://zslivingston.cz/vybaveni/#prettyPhoto>

Seznam vyobrazení

- Obr. 14* Pohled na vesnici Fläsch se školou [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.swiss-architects.com/en/horvath-pablo-chur/project/schulhaus-flasch>
- Obr. 15* Letecký pohled na areál školy [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: maps.google.com
- Obr. 16* Centrální hala [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.swiss-architects.com/en/horvath-pablo-chur/project/schulhaus-flasch>
- Obr. 17* Běžná třída
- Obr. 18* Pohled na školu na hranici vesnice Paspels [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: https://stuckers.files.wordpress.com/2011/03/dsc_6338-copy.jpg?w=1400
- Obr. 19* Vybavení běžné třídy
- Obr. 20* Půdorys 2. NP [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: https://www.northernarchitecture.us/frame-construction/images/3018_181_865-valerio-olgiati-concept.jpg
- Obr. 21* Pohled z fotbalového hřiště k hlavnímu vstupu [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.schulverband-schams.ch/de/Unsere-Schule/Oberstufe-Zillis>
- Obr. 22* Půdorys školního areálu [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/b/skola-a-sportovni-hala>
- Obr. 23* Typické podlaží [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/b/skola-a-sportovni-hala>
- Obr. 24* Vstupní hala
- Obr. 25* Zahřívací tělocvična
- Obr. 26* Třída
- Obr. 27* Typická třída [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://blog.alastaircassell.co.uk/post/149922124542/elarafrizenwalden-scuola-elementare-ai>
- Obr. 28* Přední pohled [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.pinterest.com.mx/pin/430304939386124833/>
- Obr. 29* Mezi třídami [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.gramunion.com/l-evel.tumblr.com/121192289576>

Seznam vyobrazení

- Obr. 30 Mezi domy [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://schoenstebauten.heimatschutz.ch/de/centro-scolastico-riva-san-vitale>
- Obr. 31 Půdorys a řez [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.gramunion.com/l-evel.tumblr.com/121192289576>
- Obr. 32 Nadhled [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://cdn.arquideas.net/sites/default/files/munkegard_school.jpg
- Obr. 33 Situace [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://theredlist.com/wiki-2-19-879-605-693-view-jacobsen-arne-profile-jacobsen-arne-munkegaard-school-copenhagen-denmark.html>
- Obr. 34 Nadhled [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://cooper.edu/sites/default/files/16_CROP%20Munkegard%20montage.jpg
- Obr. 35 Třída [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.pinterest.dk/pin/445152744408435091/>
- Obr. 36 Venkovní prostory [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/643970/bildungscampus-sonnwendviertel-ppag-architects>
- Obr. 37 Půdorys [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/643970/bildungscampus-sonnwendviertel-ppag-architects>
- Obr. 38 Půdorys - detail [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.archdaily.com/643970/bildungscampus-sonnwendviertel-ppag-architects>
- Obr. 39 Třída [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <http://www.inshea.fr/content/architecture>
- Obr. 40 Nadhled [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: <https://www.pinterest.dk/pin/389279961522682881/>
- Obr. 41 Nadhled - nová budova vpravo, ZŠ z roku 2015 vlevo, původní škola uprostřed, sportoviště v pozadí [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://www.grulich-architekti.cz/projekty/70_novy-pavilon-zs-libeznice
- Obr. 42 Vstupní prostor [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://www.grulich-architekti.cz/projekty/70_novy-pavilon-zs-libeznice
- Obr. 43 Hlavní vchod [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://www.grulich-architekti.cz/projekty/70_novy-pavilon-zs-libeznice

Seznam vyobrazení

- Obr. 44 Půdorys [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://www.grulich-architekti.cz/projekty/70_novy-pavilon-zs-libeznice
- Obr. 45 Vnitřní dvůr [online]. In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: http://www.grulich-architekti.cz/projekty/70_novy-pavilon-zs-libeznice
- Obr. 46 Poloha Čakovic vůči Praze; přírůstek obyvatel v okrajových částech Prahy (ČSÚ) In: . [cit. 2018-02-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/104003-11-r_2011-zakladni_tendence_vyvoje_poctu_obyvatel_a_vekove_struktury_obyvatel_prahy_v_roce_2010
- Obr. 47 Čakovice s přilehlými obcemi; plánované rozvojové plochy bydlení, Švehla, Štiaková, Macháčková; CVičení U6 FA %CVUT, vedoucí kurzu Irena Fialová
- Obr. 48 Školy
- Obr. 49 Parky
- Obr. 50 Parcela, stávající stav
- Obr. 51 Zamýšlené spojení parků
- Obr. 52 Existující objekty, postup přistavování
- Obr. 53 Objekty určené k demolici
- Obr. 54 Situace - navržený stav
- Obr. 55 Nadhled
- Obr. 56 Nadhled
- Obr. 57 Nadhled
- Obr. 58 Detail uspořádání tříd do skupin po třech
- Obr. 59 Půdorys přízemí
- Obr. 60 Půdorys 1. patra

Seznam vyobrazení

- Obr. 61 Půdorys 1. suterénu*
- Obr. 62 Východní pohled - vstup*
- Obr. 63 Řezy A-A, B-B, C-C*
- Obr. 64 Detail řešení fasády*
- Obr. 65 Severní pohled - pohled z parku přes hřiště na školu*
- Obr. 66 Průhled parkem ze západní strany od plánované haly Edvarda Beneše*
- Obr. 67 Pohled z jídelny do dvora*
- Obr. 68 Chodba před vstupem do skupiny 3 tříd*
- Obr. 69 Výhled z běžné třídy*
- Obr. 70 ýhled z běžné třídy*

Chtěl bych poděkovat Borisovi Redčenkovi za ponechání volného prostoru na práci a za radu, až když bylo třeba. Chtěl bych poděkovat Hance a rodičům za podporu.

